

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนาคู่มือการเรียนรู้
วิชาภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA
เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 1.1 หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2 จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน
 - 1.3 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
 - 1.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 1.5 คุณภาพผู้เรียน
 - 1.6 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน
2. คู่มือการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของคู่มือการเรียนรู้
 - 2.2 ความสำคัญของคู่มือการเรียนรู้
 - 2.3 ขั้นตอนการจัดทำคู่มือการเรียนรู้
 - 2.4 องค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้
 - 2.5 การหาประสิทธิภาพของคู่มือการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 3.2 วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - 3.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

- 3.4 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 3.5 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 4. การสอนการอ่านแบบ PANORAMA
 - 4.1 ความหมายของการสอนการอ่านแบบ PANORAMA
 - 4.2 ทฤษฎี/แนวคิดของการสอนการอ่านแบบ PANORAMA
 - 4.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ของการสอนการอ่านแบบ PANORAMA
- 5. คู่มือการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA
 - 5.1 ความหมาย
 - 5.2 องค์ประกอบ
 - 5.3 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA
- 6. ทักษะการอ่าน
 - 6.1 ความหมายของทักษะการอ่าน
 - 6.2 ความสำคัญของทักษะการอ่าน
 - 6.4 ประเภทของทักษะการอ่าน
 - 6.5 การสอนทักษะการอ่าน
 - 6.6 การพัฒนาทักษะการอ่าน
 - 6.7 ความสำคัญและประโยชน์ของทักษะการอ่าน
 - 6.8 การวัดทักษะการอ่าน
- 7. การคิดวิเคราะห์
 - 7.1 ความหมายของการคิดวิเคราะห์
 - 7.2 ลักษณะของการคิดวิเคราะห์
 - 7.3 ทักษะการคิดวิเคราะห์
 - 7.4 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์
 - 7.5 ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์
 - 7.6 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์
 - 7.7 การวัดการคิดวิเคราะห์
- 8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 8.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 8.2 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 8.3 กรอบแนวคิดของการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 8.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้น
- 8.5 หลักในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบเลือกตอบ

- 9. ความฉลาดทางอารมณ์
 - 9.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
 - 9.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
 - 9.3 เครื่องมือวัดความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของ

กรมสุขภาพจิต

- 11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 11.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสอนแบบร่วมมือ
 - 11.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านแบบ PANORAMA

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 1-15) ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีหลักการดังนี้

1. หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย สำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ทักษะเจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

1.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

1.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

1.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

1.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

2. จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพจึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

2.1 มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารการคิดการแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

2.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีมีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย

2.4 มีความรักชาติมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลกยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในการพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

3.1 ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิดความรู้ความเข้าใจความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคมรวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจน

การเลือกใช่วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

3.2 ความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิดสังเคราะห์การคิดอย่างสร้างสรรค์การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

3.3 ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผลคุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศเข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมแสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อม

3.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันการเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลการจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสมการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

3.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเอง และสังคมในด้านการเรียนรู้การสื่อสารการทำงานการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลกดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตจริง ดังนี้

1. การอ่าน การอ่านออกเสียง คำประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้ จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน
2. การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำ และรูปแบบต่างๆ ของการเขียนซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความย่อความรายงาน ชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการวิเคราะห์วิจารณ์และเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูด แสดงความคิดเห็นความรู้สึกรู้สึกพูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาส ต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการและการพูดเพื่อนำใจ

4. หลักการใช้ภาษาไทยธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทยการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคลการแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

5. วรรณคดีและวรรณกรรมวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูลแนวความคิดคุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลินการเรียนรู้ และทำความเข้าใจบทเห็บทรงเล่นของเด็กเพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทยซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดค่านิยมขนบธรรมเนียม ประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษาเพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง และภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

5. คุณภาพผู้เรียน

คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนควรมีคุณภาพในประเด็นต่อไปนี้

1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้
ถูกต้องเข้าใจความหมายโดยตรง และความหมายโดยนัยจับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่านแสดงความคิดเห็น และข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิดผังความคิดย่อความ เขียนรายงานจากสิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลลำดับความอย่างมีขั้นตอน และความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่านรวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน
2. เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาเขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่างๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชิวประวัติ อัดชีวประวัติและประสบการณ์ต่างๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผลตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า และเขียนโครงการ
3. พูดยแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟัง และค้นหาข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พุดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบมีศิลปะในการพูด พุดในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์และพุดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดูและพุด
4. เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่นๆ คำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติในภาษาไทยวิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน

โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและ
ไม่เป็นทางการและแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพกาพย์และโคลงสี่สุภาพ

5. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านวิเคราะห์ตัวละครสำคัญ
วิถีชีวิตไทยและคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรม และบทอาขยานพร้อมทั้งสรุป
ความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

6. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสาระและมาตรฐาน
การเรียนรู้ภาษาไทย ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสารเขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟังการดูและการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังดูอย่างมีวิจารณญาณและพูดแสดงความรู้ความคิดความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทยการเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษาภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ สาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมโดยมีมาตรฐานและตัวชี้วัด ดังนี้

ตาราง 1 สารที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และ
ความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้อง	การอ่านออกเสียง ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - บทร้อยแก้วที่เป็นบทบรรยายและบทพรรณนา - บทร้อยกรอง เช่น กลอนบทละคร กลอน นิทาน กลอนเพลงยาว และ กาพย์ห่อโคลง
	2. จับใจความสำคัญ สรุปความ และอธิบายรายละเอียดจากเรื่อง ที่อ่าน 3. เขียนผังความคิดเพื่อแสดงความ เข้าใจในบทเรียนต่างๆ ที่อ่าน 4. อภิปรายแสดงความคิดเห็น และข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 5. วิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริง ข้อมูลสนับสนุน และข้อคิดเห็น จากบทความที่อ่าน 6. ระบุนิยามเหตุการณ์ชวนเชื่อ การโน้มน้าว หรือความสมเหตุสมผล ของงานเขียน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - วรรณคดีในบทเรียน - บทความ - บันทึกเหตุการณ์ - บทสนทนา - บทโฆษณา - งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ - งานเขียนหรือบทความแสดงข้อเท็จจริง - เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
	7. อ่านหนังสือ บทความ หรือคำ ประพันธ์อย่างหลากหลาย และ ประเมินคุณค่าหรือแนวคิดที่ได้จาก การอ่าน เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหา ในชีวิต	การอ่านตามความสนใจ เช่น <ul style="list-style-type: none"> - หนังสืออ่านนอกเวลา - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสืออ่านที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
	8. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน

ตาราง 2 สารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านในระดับที่ยากขึ้น	วรรณคดีและวรรณกรรมเกี่ยวกับ <ul style="list-style-type: none"> - ศาสนา - ประเพณี - พิธีกรรม - สุภาษิต คำสอน - เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ - บันเทิงคดี - บันทึกการเดินทาง
	2. วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดี วรรณกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่นที่อ่าน พร้อมยกเหตุผลประกอบ 3. อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน 4. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่าน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	การวิเคราะห์คุณค่าและข้อคิดจากวรรณคดี วรรณกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่น
	5. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ	บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า <ul style="list-style-type: none"> - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มุ่งเน้นทักษะการอ่านบทร้อยแก้ว บทร้อยกรอง และเข้าใจความหมายโดยตรง โดยนัย สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล เขียนสื่อความด้วยลายมือที่อ่านง่าย พุฒแสดงความคิดเห็นในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษา และสรุป

เนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมที่อ่าน สรุปความรู้ข้อคิดเห็น เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง พัฒนาความเป็นเอกภาพของชาติ โดยต้องพัฒนาคุณธรรมบนพื้นฐานความเป็นไทยสู่ความเป็นสากล คนไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้สู่การคิดอย่างสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดต่างๆ ไปแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิตประจำวัน รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองเลือกใช้เทคโนโลยีอย่างฉลาด และเท่าทันโลกแห่งการเรียนรู้ ยึดมั่นในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ภาษาไทย ถือเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนและทำความเข้าใจให้เกิดความชำนาญและเรียนรู้อยู่เสมอ ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา และวรรณคดีวรรณกรรม เพราะสิ่งที่กล่าวถึงนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของทุกคน หากแม้ขาดทักษะหนึ่งทักษะใดไปคงเป็นคนที่ไม่สมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาไทย จะช่วยจรรโลงใจให้ทุกคนเป็นคนที่มีสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาสาระการอ่านภาษาไทยมาแก้ปัญหาเพื่อให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทางด้าน การอ่านเพิ่มขึ้น

คู่มือการเรียนรู้

คู่มือเรียนรู้เดิมครูมักเรียกว่า “แผนการสอน” เนื่องจากเป็นเอกสารที่ครูจัดเตรียมไว้เป็นเครื่องมือสำหรับ “การสอน” กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ส่วนใหญ่มักเน้นที่ครูเป็นผู้กระทำ หรือครูบทบาทค่อนข้างมาก แต่เมื่อเข้าสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาได้มีจุดมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียนตามความสนใจของผู้เรียน ตามความถนัด ตามความสามารถ ตามธรรมชาติตลอดทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญในบางสาระการเรียนรู้ ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปพร้อมกัน ดังนั้นคำว่า “คู่มือการเรียนรู้” จึงให้ความหมายได้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวได้ดีกว่า และมีผู้ให้ความหมายถึงแผนการสอน หรือ คู่มือการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ความหมายของคู่มือการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำ (2547, หน้า 58) คู่มือการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการเตรียมการสอนหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยมีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2550, หน้า 297) คู่มือการจัดการเรียนรู้ คือการนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำแผนการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน และการวัดผลประเมินผล โดยจัดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพของผู้เรียนความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในโรงเรียน

เนาวรัตน์ จันทร์วิวัฒน์ (2551, หน้า 19) คู่มือการจัดการเรียนรู้ หมายถึงแผนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครูทำให้ทราบว่าจะสอนเนื้อหาใดอย่างไร ใช้สื่อการเรียนอย่างไรมีการประเมินอย่างไร

จรัญญา ปะวะภูชะโก (2553, หน้า 28) คู่มือการจัดการเรียนรู้ หมายถึงการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อการปฏิบัติการสอนในวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ โดยกำหนดสาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้สื่อและการวัดผลประเมินผล แผนการเรียนรู้นี้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดมุ่งหมาย การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, หน้า 213) กล่าวว่า คู่มือการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการเรียนรู้นี้ เป็นคำใหม่ที่นำมาใช้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เหตุที่ใช้คำ “คู่มือการจัดการเรียนรู้” แทนคำ “แผนการสอน” เพราะต้องการให้ผู้สอนมุ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่บ่งไว้ในมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 ที่กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด”

สรุปได้ว่า คู่มือการเรียนรู้นี้ หมายถึง เอกสารการจัดการเรียนการสอนที่ให้แนวทางการสอนแก่ผู้สอนอย่างชัดเจนทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและการวัดผลประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้

2. ความสำคัญของคู่มือการเรียนรู้นี้

เดิมครูมักเรียกว่า “แผนการสอน” เนื่องจากเป็นเอกสารที่ครูจัดเตรียมไว้เป็นเครื่องมือสำหรับ “การสอน” กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ส่วนใหญ่มักเน้นที่ครูเป็นผู้กระทำ หรือครูบทบาทค่อนข้างมาก แต่เมื่อเข้าสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาได้มี

จุดมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียนตามความสนใจของผู้เรียน ตามความถนัด ตามความสามารถ ตามธรรมชาติตลอดทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ในบางสาระการเรียนรู้ ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปพร้อมกัน ดังนั้นคำว่า “คู่มือการเรียนรู้” จึงให้ความหมายได้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวได้ดีกว่า ซึ่งมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนและนักเรียนหลายประการ (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2545, หน้า 69-70) ดังนี้

2.1 เป็นการเตรียมความพร้อมของการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า ซึ่งมักจะทำให้มีทิศทางการเรียนที่ชัดเจนและส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

2.2 ช่วยให้ผู้สอนเลือกเทคนิควิธีสอนที่ดี สื่อ การวัดผลประเมินผล ตรงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.3 ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสะดวกสบาย และดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพและสะดวกแก่ผู้ที่มีสอนแทน กรณีที่ครูผู้สอนประจำรายวิชาไม่สามารถมาทำการสอนได้ ใช้เป็นหลักฐานแสดงการเรียนรู้เชิงประจักษ์ หากมีข้อบกพร่องสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ง่าย

2.4 เป็นเอกสารสำคัญในการแสดงความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ หรือหลักฐานอ้างอิง เพื่อขอปรับวิทยฐานะหรือส่งผลงานเข้าประกวดเป็นครูดีเด่น ครูแกนนำ ครูแห่งชาติ หรือใช้เป็นหลักฐานแสดงผลงานเพื่อการประเมินพิจารณาความดี ความชอบ

รุ่งอรุณ ถาวรปิ (2556, หน้า 56) คู่มือการเรียนรู้มีความสำคัญ คือ เป็นการเตรียมความพร้อมของการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า ซึ่งมักจะทำให้มีทิศทางการเรียนที่ชัดเจนและส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้สอนเลือกเทคนิควิธีสอนที่ดี สื่อ การวัดผลประเมินผล ตรงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสะดวก สบาย และดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพและสะดวกแก่ผู้ที่มีสอนแทนกรณีที่ครูผู้สอนประจำรายวิชา ไม่สามารถมาทำการสอนได้ อีกทั้งเป็นเอกสารสำคัญในการแสดงความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

สรุปคู่มือการเรียนรู้มีความสำคัญ คือ เป็นเอกสารที่ใช้ในการสอนไว้ล่วงหน้า ซึ่งมักจะทำให้มีทิศทางการเรียนที่ชัดเจนและส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้สอนเลือกเทคนิควิธีสอนที่ดี สื่อ การวัดผลประเมินผล ตรงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้

3. ขั้นตอนการจัดการทำคู่มือการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553, หน้า 213-216)

3.1 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อประโยชน์ในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้และรายละเอียดของแต่ละหัวข้อของแผนการจัดการเรียนรู้

3.2 วิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชา เพื่อนำมาเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติและค่านิยม

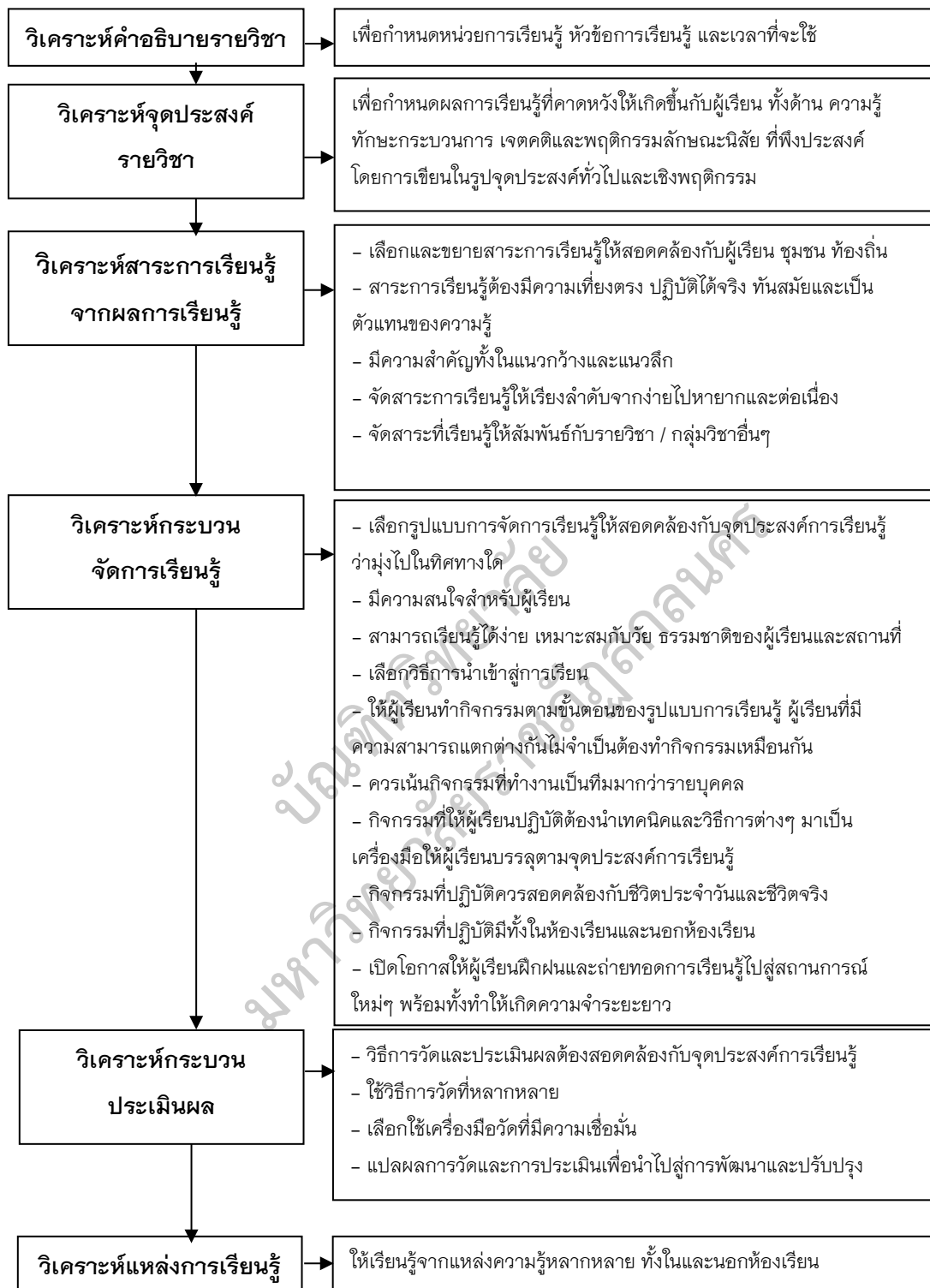
3.3 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ โดยเลือกและขยายสาระที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะประโยชน์ต่อผู้เรียน

3.4 วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนรู้) โดยเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.5 วิเคราะห์กระบวนการประเมินผล โดยเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3.6 วิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้แสดงได้ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงลำดับการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้

ที่มา : อภรณ์ ใจเที่ยง, 2553, หน้า 216

4. องค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้

คู่มือการเรียนรู้ ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 21) ได้กำหนดองค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. สารระสำคัญ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. สารระการเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนรู้
5. สื่อ/แหล่งเรียนรู้
6. การวัดและประเมินผล
7. บันทึกผลหลังสอน

รายละเอียดการเขียนแต่ละองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้

1. สารระสำคัญ หมายถึง ข้อความที่เป็นแก่นเนื้อหาสาระ หลักการข้อเท็จจริงและแนวคิดต่างๆ ของเนื้อหา สารระในแผนการเรียนรู้นั้น ต้องเขียนให้สรุปกระชับ อาจเป็นความเรียงหรือแยกเป็นข้อๆ ก็ได้ วิธีเขียนต้องเริ่มด้วยส่วนที่จำเป็นและสำคัญที่สุดของเนื้อหา ก่อน แล้วจึงตามด้วยรายละเอียดที่สำคัญของเรื่อง
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังของผู้เรียน หลังการสอนอาจเขียนแยกเป็นจุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทางก็ได้
3. สารระการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ให้รายละเอียดที่เชื่อมโยงกับสารระสำคัญและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมหรือประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วยังต้องคำนึงถึงวิธีจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของแต่ละกลุ่มสารระการเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วย
5. สื่อ/แหล่งเรียนรู้ หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่ผู้สอนนำมาเป็นเครื่องมือช่วยให้ความรู้แก่นักเรียน
6. การวัดและการประเมินผล เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมิน วิธีการใช้

เครื่องมือ และเกณฑ์ที่หลากหลายครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ให้วัดตรงตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นด้วยความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือได้
และตรวจสอบได้

7. บันทึกผลหลังการสอน เป็นการบันทึกผลการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรบันทึกในประเด็นต่อไปนี้

7.1 ปัญหา/วิธีการแก้ปัญหา

7.2 ข้อเสนอแนะเป็นกิจกรรมที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ในเวลาปกติ
เช่น แบบฝึกหัดเพิ่มเติม หรืองานที่มอบหมายเพิ่มเติมอาจเป็นงานที่เกี่ยวกับงานกลุ่ม
โดยเน้นทักษะที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนได้อย่าง
ต่อเนื่อง

ณัฐธินิชา ศรีพิมลปาณี (2551, หน้า 50) กล่าวว่า องค์ประกอบ
ของคู่มือ ควรมียอดประกอบให้เหมาะสมกับชนิดหรือประเภทของคู่มือนั้นๆ และมี
องค์ประกอบดังนี้

1. ปก
2. คำนำ
3. สารบัญ
4. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
5. กิจกรรม
 - 5.1 ชื่อกิจกรรม
 - 5.2 วัตถุประสงค์
 - 5.3 สารสำคัญ
 - 5.4 การดำเนินกิจกรรม
 - 5.5 สื่อ /อุปกรณ์
 - 5.6 การประเมินผล
 - 5.7 บันทึกผลการจัดกิจกรรม

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, หน้า 213–216) กล่าวว่า องค์ประกอบของ
คู่มือ ควรมียอดประกอบให้เหมาะสมกับชนิดหรือประเภทของคู่มือนั้นๆ และมีองค์ประกอบ
ดังนี้

1. ส่วนนำ รายวิชา/กลุ่ม ชั้น ชื่อหน่วยการเรียนรู้ หรือชื่อ
คู่มือการจัดการเรียนรู้ จำนวนเวลาที่สอน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. สารการเรียนรู้
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้
5. การวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้
6. แหล่งการเรียนรู้

นันทมณัส รอดทัศนาศนา (2554, หน้า 52) กล่าวว่า องค์ประกอบของ
คู่มือนั้นจำเป็นต้องมีให้ครบถ้วนและชัดเจนทุกองค์ประกอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ซึ่งได้แบ่งออกเป็นส่วนๆ ดังนี้

1. ส่วนของคำชี้แจง
2. ส่วนของเนื้อหาสาระ
3. ส่วนของกิจกรรม ขั้นตอนวิธี การและเวลาดำเนินการ
4. ส่วนของสถานที่วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อต่างๆ
5. ส่วนข้อเสนอแนะ
6. ส่วนของการวัดผลและประเมินผล

สรุป องค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีรูปแบบ
ในการเขียนหลายรูปแบบ ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้ตามความถนัด คู่มือการเรียนรู้
มีองค์ประกอบดังนี้ 2 ส่วน คือ 1) คำแนะนำในการใช้ และ 2) แผนการจัดการเรียนรู้
ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สารการเรียนรู้ จุดประสงค์การ
เรียนรู้ เนื้อหา สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล
กิจกรรมเสนอแนะ และบันทึกหลังสอน

5. การหาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้

5.1 ความหมายของการหาประสิทธิภาพ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของ การหาประสิทธิภาพ ดังนี้

นิคม ชมภูหรง (2550, หน้า 199) ได้ให้ความหมายของการหา
ประสิทธิภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้หรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ
ความหมายของเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ดังนี้ การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน หมายถึง การนำผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปทดลองใช้

(Try-out) คือ นำไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองจริง เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หากแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพถึงระดับแล้วแผนการจัดการเรียนรู้นั้นมีคุณค่าที่จะนำไปใช้สอนกับนักเรียนได้ขั้นตอนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปหาประสิทธิภาพมีดังนี้

1. ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งเด็กก่อน ปานกลางและเก่ง นำผลที่ได้คำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น ปกติคะแนนที่ได้จากการทดลองนี้มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์

2. ทดลองสนาม คือทดลองกับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นักเรียน 40-100 คน นำผลที่ได้คำนวณหาประสิทธิภาพปรับปรุงใหม่สมบูรณ์อีกครั้งผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การหาประสิทธิภาพพิจารณาได้ 3 ระดับ ดังนี้ (สุรชัย ลิกขาบัณฑิต, 2541, หน้า 4)

1. ระดับสูงกว่าเกณฑ์ หมายถึง ประสิทธิภาพของสื่อสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้เกิน 2.5% ขึ้นไป

2. ระดับเท่ากับเกณฑ์ หมายถึง ประสิทธิภาพของสื่อเท่ากับ 2.5 ถือว่ามีประสิทธิภาพยอมรับได้

3. ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ หมายถึง ประสิทธิภาพของสื่อต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ถือว่าไม่มีประสิทธิภาพ

เพชฌัญญู กิจระการ (2550, หน้า 46-51) กล่าวว่าในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนใดๆ มีกระบวนการสำคัญอยู่ 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) และขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Amprirical Approach) ทั้งสองวิธีนี้ควรทำควบคู่กันไปจึงจะมั่นใจได้ว่าสื่อหรือเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพจะเป็นที่ยอมรับมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) กระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักความรู้ และเหตุผลในการตัดสินคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Panel of Experts) เป็นผู้พิจารณาดัดสินคุณค่าซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และเหมาะสมในด้าน

ความถูกต้องของการนำไปใช้ (Usability) ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน จะนำมาประสิทธิภาพโดยใช้สูตรดังนี้

$$CVR = \frac{2Ne}{N} - 1$$

เมื่อ CVR แทน ประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach)

Ne แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับ (Number of Panelists who had agreement)

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (Total Number of Panelists)

ผู้เชี่ยวชาญจะประเมินสื่อการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่สร้างขึ้น ในลักษณะของแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (นิยมใช้มาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนไป แทนค่าในสูตร สำหรับค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับจะต้องอยู่ในระดับมากขึ้นไป คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-5.00 ค่าที่คำนวณได้ต้องสูงกว่าค่าที่ปรากฏในตาราง ตามจำนวน ของผู้เชี่ยวชาญจึงจะยอมรับว่าสื่อมีประสิทธิภาพ ถ้าได้ค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะต้อง ปรับปรุงแก้ไขสื่อ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่

ตัวอย่าง ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินเครื่องมือหรือสื่อการเรียนการสอนจำนวน 5 คน แต่ละคนคำนวณค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ 4.15, 3.89, 4.32 และ 4.75

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน พบว่าได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ทุกคน Ne จึงมีค่าเท่ากับ 5 ด้วย ผลการแทนค่าในสูตร ได้ดังนี้

$$CVR = \frac{2Ne}{N} - 1$$

$$CVR = \frac{2 \times 5}{5} - 1 = 1$$

แสดงว่า เครื่องมือหรือสื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเชิงเหตุผลจึงนำไปใช้ได้ (เพราะเป็นค่าที่สูงกว่าการยอมรับขั้นต่ำในตาราง)

2. วิธีหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach)

วิธีการนี้จะนำไปสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้

ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัด หรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะ ในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80 / 80$ ดังนี้

1. เกณฑ์ $80/80$ ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum x$ แทน คะแนนของแบบทดสอบย่อยท้ายแผนทุกแผน
รวมกัน

A แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบย่อยท้ายแผนทุกแผน
รวมกัน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum y}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum y$ แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนี้ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เช่นมีนักเรียน คน ร้อยละ 80 นักเรียนทั้งหมด คือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียน ถึงร้อยละ 80 (E1) ส่วน 80 ตัวหลัง (E2) คือ ผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด (40) คนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวแรก (E1) คือ จำนวน นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E2) คือคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยเทียบกับคะแนนที่ได้ก่อนเรียน (Pretest) 80 อธิบายตัวเลข (E2) สมมุติ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 10 แสดงว่า แตกต่างจากคะแนนเต็ม (ร้อยละ 100) เท่ากับ 90 ถ้านักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบ หลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85 แสดงว่าความแตกต่างของการสอบ 2 ครั้งนี้ (ก่อนเรียนกับหลังเรียน) เท่ากับ $85 - 10 = 75$ ดังนั้น ค่าของ $E2 = (75/90) \times 100 = 83.33\%$ ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E2 = 80$)

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E2) หมายถึงนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่า สื่อไม่มี ประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง)

กล่าวโดยสรุปว่าเกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน จะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ และเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่าย เช่น อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้ว ค่าที่ถือว่าใช้ได้คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น

ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน จะมาจากผลลัพธ์ ของการคำนวณ E1 และ E2 เป็นตัวเลข ตัวแรกและตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 100

มากเท่าไรยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณารองรับประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

ส่วนแนวคิดในการหารประสิทธิภาพที่ควรคำนึง มีดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอน ที่สร้างขึ้นต้องมีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และสามารถวัดได้
2. เนื้อหาของบทเรียนที่สร้างขึ้นต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน
3. แบบฝึกหัดและแบบทดสอบต้องมีการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการสอนที่ได้วิเคราะห์ไว้ ส่วนความง่ายและอำนาจจำแนกของแบบฝึกหัดและแบบทดสอบควรมีการวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนในแต่ละข้อคำถาม
4. จำนวนแบบฝึกหัดต้องสอดคล้องกับจำนวนของวัตถุประสงค์ของการสอน และต้องมีแบบฝึกหัดและข้อคำถามในแบบทดสอบครอบคลุมทุกจุดประสงค์ของการสอน จำนวนแบบฝึกหัดและข้อคำถามในแบบทดสอบไม่ควรน้อยกว่าจำนวนวัตถุประสงค์

จะเห็นได้ว่าการคำนวณหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน เป็นผลรวมของการหาคุณภาพ (Quality) ทั้งเชิงปริมาณที่แสดงเป็นตัวเลข (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่แสดงเป็นภาษาที่เข้าใจได้ดังนั้นประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน ในที่นี้เป็นองค์รวมของประสิทธิภาพ (Efficiency) ในความหมายของการทำสิ่งที่ถูกต้อง (Do the Thing Right) นั้น หมายถึงการเรียนอย่างถูกต้องตามกระบวนการของการเรียนด้วย CAI และมีประสิทธิผล (Effectiveness) ในความของการทำสิ่งที่ถูกต้องให้เกิดขึ้น (Get the Right Thing Done) นั้น หมายถึงผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ถูกต้อง ถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะนำไปสู่การมีคุณภาพ ซึ่งนิยมมักเรียกรวมกันเป็นที่เข้าใจสั้นๆ ว่า “ประสิทธิภาพ” ของสื่อการเรียนการสอน

5.2 ดัชนีประสิทธิผลของคู่มือการจัดการเรียนรู้

เพชัญ กิจระการ (2550, หน้า 1-6) ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index) คือ ค่าความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนการทดสอบหลังเรียนหรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ดัชนีประสิทธิผลคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของการ

ทดสอบก่อนการทดลองและการทดสอบหลังทดลองด้วยคะแนนพื้นฐาน (คะแนนการทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงขอบเขต และประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อการสอน

$$E.I. = \frac{P_2 - P_1}{Total - P_1}$$

เมื่อ P1 แทน ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน

P2 แทน ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน

Total แทน ผลคูณของจำนวนนักเรียนกับคะแนนเต็ม

จำนวนเศษของ E.I. จะเป็นเศษที่ได้จากการวัดระหว่างการทดสอบก่อนเรียน

(P1) และการทดสอบหลังเรียน (P2) ซึ่งคะแนนทั้งสองชนิด (ประเภท) นี้ จะแสดงถึงค่าร้อยละของคะแนนรวมสูงสุดที่ทำได้ (ร้อยละ 100) ตัวหารของดัชนี คือ ความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน (P1) และคะแนนสูงสุดที่นักเรียนสามารถทำได้ ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินสื่อ โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัววัดว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดทางด้านความเชื่อ เจตคติ และความตั้งใจของผู้เรียน คะแนนที่ได้จากการทดสอบมาแปลงให้เป็นร้อยละหาค่าคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ นำนักเรียนเข้ารับการทดลองเสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาดัชนีประสิทธิผล โดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียนได้เท่าไรนำมาหารด้วยค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนจะสามารถทำได้ ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียนโดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

ค่าดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียนเป็น 0 และการทดสอบหลังเรียนปรากฏว่านักเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือได้คะแนน 0 เท่าเดิม แต่ถ้าคะแนนทดสอบก่อนเรียน = 0 และการทดสอบหลังเรียนนักเรียนทำได้สูงสุด คือ เต็ม 100 ค่า E.I. จะมีค่าเป็น = 1.00 และในทางตรงกันข้าม ถ้าคะแนนทดสอบหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ค่าที่ได้ออกมาจะมีค่าเป็นลบ เช่น P1 ร้อยละ 73 P2 ร้อยละ 45 ค่า E.I. = -0.38

ในสภาพของการเรียนเพื่อรอบรู้ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะต้องเรียนให้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาดัดแปลง เพื่ออ้างอิงเกณฑ์ด้วยค่าอิงเกณฑ์สูงสุดที่สามารถเป็นไปได้ ซึ่งในกรณีดัชนีประสิทธิผล อาจจะมีค่าได้ถึง 1.00

เมธา พงศ์ศาสตร์ (2549, หน้า 4-5) ได้กล่าวถึง ดัชนีประสิทธิผลว่า ดัชนีประสิทธิผลเป็นค่าสถิติที่ใช้ในการประเมินสื่อประกอบการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนต่างๆ แบบเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกทักษะ หรือแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีสอนต่างๆ ก็ได้ ซึ่งถือว่าเป็นค่าที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเรียนรู้จากสื่อหรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนพัฒนาขึ้นมาด้วยกลวิธีสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทุกคน} - \text{ผลรวมคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

$$\text{หรือ } E.I = \frac{\sum \text{MaximumPossibleScore} - \sum \text{PretestScore}}{\sum \text{PosttestScore} - \sum \text{PretestScore}}$$

สำหรับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าสื่อหรือนวัตกรรมมีประสิทธิผล ช่วยให้ ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ได้จริง คือ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

จากการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของคู่มือการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ดัชนี ประสิทธิผลของคู่มือการจัดการเรียนรู้ เป็นค่าที่แสดงความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของ นักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้ ซึ่งเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนเรียนและคะแนน หลังเรียนเมื่อเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้

การจัดการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการ เรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้มี ปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม รู้จักการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความ รับผิดชอบ รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นทักษะทางสังคมที่ควรปลูกฝังให้กับ นักเรียน มีผู้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ ไว้ต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการจัดการเรียนแบบร่วมมือ

สมบัติ การจนารักพงศ์ (2547, หน้า 5) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ 4-5 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำงานร่วมกัน เพื่อเป้าหมายกลุ่มสมาชิกมีความสัมพันธ์กันในทางบวก มีปฏิสัมพันธ์ส่งเสริมซึ่งกันและกัน

รับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ของกลุ่มนี้ขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิก แต่ละคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่ม คือความสำเร็จของทุกคน

ชนาธิป พรกุล (2552, หน้า 36) ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือกันภายในกลุ่มย่อย

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2552, หน้า 134) กล่าวว่า การจัดการเรียนแบบร่วมมือ หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ระวีวรรณ ศรีศรีรัมย์ (2552, หน้า 155) ได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนและเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) รู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Group work) สามารถสื่อสารกันทำให้พฤติกรรมของเพื่อนคนหนึ่งสนับสนุนหรือส่งเสริมพฤติกรรมของเพื่อนคนอื่นๆ ในกลุ่มเดียวกัน รวมทั้งการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันในกลุ่ม มีการถกเถียงปัญหา ปรึกษาหารือกัน สามารถแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนคำถามและคำตอบ รวมทั้งร่วมมือกันทำงานในลักษณะกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะใช้กิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถต่างกันร่วมกันทำงานและร่วมกันเรียนในลักษณะของกลุ่มเล็ก ผู้เรียนจะสามารถคิดค้น แสวงหาความรู้ในหัวข้อเรื่อง หรือปัญหาที่ผู้สอนกำหนดให้ สำหรับรางวัลหรือผลสำเร็จที่ได้รับจะขึ้นอยู่กับสมาชิกของกลุ่ม ที่จะร่วมกันทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน

ทิตนา แชมมณี (2553, หน้า 98) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายกลุ่ม ในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป เรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเรียน ส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่าง

ผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะละเอียดหรือมองข้ามไป ทั้งๆ ที่มีผลการวิจัยชี้ชัดเจน ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียนครูและเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการเรียนรู้มาก

มยุรี เพ็ชรพินิจ (2557, หน้า 39) ได้กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นในกลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน กลุ่มละประมาณ 3-6 คน มีการทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของทุกคน

McConnell (1994, หน้า 15-17, อ้างถึงใน วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2547, หน้า 53) กล่าวว่า การจัดการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งทรัพยากรการเรียนรู้ คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น หากจะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม การกำหนดขนาดของกลุ่มโดยปกติประมาณ 3-4 คน และลักษณะของกลุ่มควรเป็นกลุ่มที่คล่องความสามารถ (มีทั้งผู้เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน) ร่วมกันทำกิจกรรมหรือศึกษาค้นคว้าหาองค์ความรู้ร่วมกัน

Slavin (1987, อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 182) ให้ความหมายของการจัดการเรียนแบบร่วมมือว่า หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มเล็กๆ โดยทั่วไปมีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการเรียนต่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับการสอน และช่วยเพื่อนสมาชิกให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน คือเป้าหมายของกลุ่ม

Johnson and Johnson (1992, อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 182) กล่าวว่า การจัดการเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมมือ และช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม มีการฝึกและใช้ทักษะการทำงานกลุ่มร่วมกัน

ผลงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิกแต่ละบุคคลในกลุ่มสมาชิกต่างได้รับความสำเร็จร่วมกัน

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นในกลุ่ม ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายกลุ่มให้ผู้เรียนมีความสามารถต่างกันร่วมกันทำงานและร่วมกันเรียนในลักษณะของกลุ่มเล็ก ผู้เรียนจะสามารถคิดค้น แสวงหาความรู้ เพื่อให้กลุ่มกลุ่มประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน

2. วัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือ

ชนาธิป พรกุล (2552, หน้า 36-37) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือว่ามุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. สติปัญญา และพัฒนาทักษะการคิด
2. ทักษะทางสังคม เช่น การร่วมมือ การช่วยเหลือ การปฏิสัมพันธ์ในทางสร้างสรรค์ ความอดทนต่อความแตกต่าง เรียนรู้ในการฟังพาดคนอื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการทำงานเป็นทีม
3. ตนเอง เช่น การควบคุมตนเองในการเรียน เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองมีความเชื่อมั่น

ทิตนา แคมมณี (2552, หน้า 65) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือว่ามุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมต่างๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหาและอื่นๆ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2552, หน้า 134) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือว่าเป็นวิธีการที่พัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาการและทักษะทางสังคม เป็นการเตรียมผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันส่งเสริมการทำงานร่วมกัน มุ่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม พัฒนาทักษะทางสังคม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

3. องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ

Johnson and Johnson (1994, pp. 31–37, อ้างถึงใน ทิศนา แหมมณี, 2553, หน้า 99–101) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือว่า ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญครบ 5 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน และในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นๆ ด้วยเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Promotive Interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมายสมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่างๆ ร่วมกันส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small-Group Skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสารและทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้

และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์การเรียนรู้นี้อาจทำโดยครู หรือผู้เรียน หรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงาน เพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลป้อนกลับ และช่วยฝึกทักษะการรู้คิด (Metacognition) คือสามารถที่จะประเมินการคิดและพฤติกรรมของตนที่ได้ทำไป

ชนาธิป พรกุล (2552, หน้า 37) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือว่ามีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การพึ่งพาอาศัยกันในทางบวก เป็นการรับรู้ที่ไม่มีใครสำเร็จได้ถ้าคนอื่นในกลุ่มไม่สำเร็จ ทุกคนมีส่วนร่วมรับผลของการประเมินผล
2. การปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า เป็นการช่วยกันอธิบายหรือแก้ปัญหาและให้กำลังใจในการเรียน
3. การตรวจสอบวัดประเมินผลได้ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล
4. ทักษะการร่วมมือที่ช่วยให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันอย่างได้ผล ได้แก่ ทักษะผู้นำ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสร้างควมไว้วางใจ และทักษะการจัดการความขัดแย้ง
5. กระบวนการกลุ่มเป็นวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และยังคงรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิก

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2552, หน้า 134 –135) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือว่า มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในทางบวก หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มมีการทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการแข่งขัน มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ร่วมกัน มีบทบาทหน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน รวมทั้งได้รับประโยชน์หรือรางวัลเท่าเทียมกัน
2. การปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างการทำงานกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อธิบายความรู้ให้แก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
3. การตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนเป็นกิจกรรมที่ตรวจเช็คหรือทดสอบให้มั่นใจว่าสมาชิกมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มหรือไม่ เพียงใด

โดยสามารถที่จะทดสอบเป็นรายบุคคล เช่น การสังเกตการทำงาน การสัมภาษณ์ปากเปล่า เป็นต้น

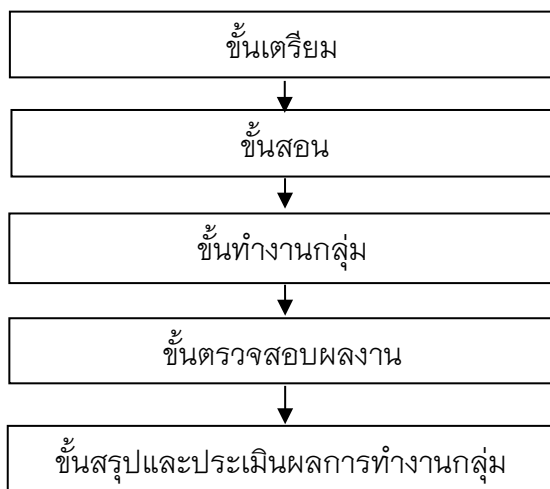
4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย เพื่อให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ ผู้เรียนควรจะได้รับการศึกษาฝึกฝนทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่ม เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และทักษะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น

5. กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะต้องทำความเข้าใจในเป้าหมายการทำงาน มีการวางแผน ประเมินผลงานและปรับปรุงงานร่วมกัน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ ได้แก่ การที่สมาชิกในกลุ่มมีการทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน การพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกันของสมาชิกในกลุ่ม มีการปรึกษาหารือกัน ช่วยเหลือกันในการทำงานต่างๆ กลุ่มมีวิธีตรวจสอบผลงานทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เพื่อส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ มีการใช้ทักษะปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสารและทักษะการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง มีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม เพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

4. ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2549, หน้า 51-67) ได้อธิบายขั้นตอนการเรียนแบบร่วมมือ ได้แก่ ขั้นเตรียม คือขั้นวางแผนก่อนสอน ได้แก่การกำหนดวัตถุประสงค์ของบทเรียน กำหนดขนาดของกลุ่ม สถานที่ใช้สอน กำหนดวัสดุหรือสาระความรู้หรืองานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ ขั้นสอนแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียน ชี้แจงเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินผลและพฤติกรรมที่คาดหวัง อธิบายความสำคัญของการเรียนแบบช่วยเหลือกันระหว่างนักเรียนทำกิจกรรมครูเดินดูเพื่อให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นตรวจสอบผลงาน ขั้นสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ ขั้นตอนการเรียนแบบร่วมมือ ไม่ว่าจะใช้เทคนิคใดก็ตามจะมีลำดับขั้นตอนในการเรียนที่ประเมินผลการทำงานกลุ่ม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ
ที่มา : วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549, หน้า 67)

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2552, หน้า 136) อธิบายขั้นตอน
การเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียม กิจกรรมในขั้นตอนประกอบด้วย ครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 2-6 คน ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่มบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แจงวัตถุประสงค์ของบทเรียน และการทำกิจกรรมร่วมกันและการฝึกฝนทักษะพื้นฐานจำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม
2. ขั้นสอน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูลและมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม ในขั้นนี้ครูอาจกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่างๆ เช่น แบบTAD, TAI, GT, LT, NHT, CO-OP CO-OP เป็นต้น ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งเทคนิคที่ใช้แต่ละครั้งจะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละเรื่อง ในการเรียนครั้งหนึ่งๆ อาจต้องใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือหลายๆ เทคนิคประกอบกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน
4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงาน

กลุ่มและรายบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมส่วนที่ยังขาดตามพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบความรู้

5. ชั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ยังไม่เข้าใจครูควรอธิบายเพิ่มเติม และผู้เรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม และพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

ระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน (2552, หน้า 155–156) กล่าวถึง ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วย ขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้สอนบอกจุดประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือ ให้ผู้เรียนเข้าใจซึ่งรวมถึงวิธีการเรียน การที่ทุกคนในกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน ผลการดำเนินงาน ความสำเร็จของงาน การให้คะแนนในลักษณะของกลุ่ม รางวัล และผลรางวัลที่จะได้รับสูงขึ้นเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

2. ผู้สอนกำหนดขนาดของกลุ่ม วิธีการแบ่งกลุ่มผู้เรียน สถานที่สำหรับเรียนซึ่งอาจจะใช้ห้องเรียน ห้องสมุด หรือห้องกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งแผนงานสำหรับการเรียน ใบงานเอกสารเสริมความรู้ หรือข้อมูลต่างๆ สำหรับผู้เรียน

3. ผู้สอนให้ความรู้ อธิบายแนวทางในการค้นหาความรู้เพิ่มเติม งานที่จะต้องทำหรือศึกษา กำหนดเป้าหมายของงาน เกณฑ์ในการพิจารณางานในระดับดีมาก ดี หรือพอใช้ รวมทั้งพฤติกรรมของผู้เรียนในการทำงานกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในการทำงาน

4. ในระหว่างที่ผู้เรียนทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายนั้น ผู้สอนจะต้องแยกใส่ใจ ติดตามพฤติกรรมของผู้เรียน ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานและพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มมีส่วนร่วมโดยตลอด

5. ผู้สอนสรุปบทเรียน โดยการถามคำถามเพื่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานที่ได้ทำไป หรือถามคำถามเพื่อทดสอบความรู้ของผู้เรียน

6. ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนในด้านเนื้อหาวิชาการ แสดงความคิดเห็น รวมทั้งทักษะการมีส่วนร่วม ในการทำงานกลุ่ม

อรพรรณ พรสีมา (2540, หน้า 65–66, อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 186) ได้อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ ดังนี้

1. **ขั้นเตรียม กิจกรรมในขั้นเตรียมประกอบด้วย ครูแนะนำทักษะ**

ในการเรียนร่วมกัน และจัดกลุ่มเรียน แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 4 คน ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม แจงวัตถุประสงค์ของบทเรียน และการทำกิจกรรมร่วมกัน การฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับกลุ่ม

2. **ขั้นกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนที่เรียนรู้กันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมี**

บทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม ในขั้นนี้ครูจะกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่างๆ ในการทำกิจกรรม

3. **ขั้นการตรวจสอบผลงานและทดสอบ ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่า**

ผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมสิ่งที่ยังขาดตกบกพร่องต่อจากนั้นเป็นการทดสอบ

4. **ขั้นสรุปบทเรียน และประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและผู้เรียนช่วยกัน**

สรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ไม่เข้าใจ ครูควรอธิบายเพิ่มเติม ครูและผู้เรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม และพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน อะไรคือสิ่งที่ยังต้องปรับปรุง

สรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้วิจัยใช้การจัดกิจกรรม

5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นสอน 3) ขั้นทำงานกลุ่ม 4) ขั้นตรวจสอบผลงาน และ 5) ขั้นสรุปและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

5. บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนแบบร่วมมือ

ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบใดก็ตาม จะต้องมีการลำดับขั้นตอนในการสอนคล้ายคลึงกัน คือ ขั้นเตรียมการสอน การเริ่มบทเรียน การกำกับดูแลการสอนและการประเมินผลงานและกระบวนการทำงาน (มยุรี เพ็ชรพิณี, หน้า 76-77)

5.1 **ขั้นเตรียมการสอน ในขั้นนี้มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ**

5.1.1 **ครูผู้สอนจะต้องแจ้งจุดประสงค์ให้กับนักเรียนทราบ**

5.1.1.1 **จุดประสงค์ทางด้านวิชาการ ได้แก่ เนื้อหาและทักษะต่างๆ**

5.1.1.2 **จุดประสงค์ทางด้านสังคม ได้แก่ ทักษะการปฏิสัมพันธ์ต่างๆ**

และปฏิบัติงานร่วมกันของนักเรียน

5.1.2 ขนาดของกลุ่ม ขนาดของกลุ่มจะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งมีประเด็นที่จะต้องพิจารณา คือ

5.1.2.1 การจับคู่ ควรให้นักเรียนได้เริ่มทำกิจกรรมคู่ เพราะการทำกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวจะไม่มีใครถูกทอดทิ้งออกจากกลุ่ม

5.1.2.2 กิจกรรมที่ต้องการทักษะและความคิดที่หลากหลาย อาจจัดกลุ่มให้มีจำนวนนักเรียน เช่น กลุ่มละ 3 หรือ 4 คน

5.1.2.3 ถ้าหากสมาชิกในกลุ่มมีจำนวนหลายคน คือ ตั้งแต่ 3 คน ขึ้นไป จะต้องแน่ใจว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

5.1.2.4 การแบ่งกลุ่ม จะต้องคำนึงถึงกิจกรรมและสื่อการเรียน การสอนที่มี

5.1.2.5 ถ้าหากระยะเวลาในการทำกิจกรรมนั้น ขนาดของกลุ่มที่แบ่ง ต้องมีขนาดเล็กเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วม

5.1.3 การจัดนักเรียนเข้าร่วม การจัดนักเรียนเข้ากลุ่มอย่างเหมาะสม จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุความสำเร็จ ครูผู้สอนจะเป็นผู้จัดกลุ่มได้ดีที่สุด เพราะรู้จักนักเรียนในชั้นมากที่สุด และสามารถเตรียมการที่จะช่วยเหลือหรือสนับสนุน การปฏิบัติงานของกลุ่มเช่น นักเรียนที่ต้องแยกออกมาสอนเป็นการเฉพาะ ซึ่งอาจจะเป็น นักเรียนเก่งหรืออ่อน อย่างไรก็ตามมีแนวทางที่จะเสนอแนะ ดังนี้

5.1.3.1 การจัดกลุ่มนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ความแตกต่าง ที่จะนำมาจัดรวมเข้ากลุ่มเดียวกัน อาจจะเป็นทางด้านภูมิหลัง ความสามารถ วัฒนธรรม เป็นต้น

5.1.3.2 การสลับเปลี่ยนกลุ่มของนักเรียน การจะให้นักเรียนปฏิบัติ กิจกรรมด้วยกันนานเท่าใดก็ขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงานร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ก็มีหลักทั่วไปว่า จะต้องรอให้กลุ่มได้ทำงานร่วมกันจนบรรลุความสำเร็จ แต่ถ้าหากกลุ่มประสบปัญหา ในการทำงานร่วมกันครูผู้สอนต้องให้คำแนะนำในการแก้ปัญหา

5.1.4 การจัดชั้นเรียน โต๊ะ เก้าอี้ จะต้องดำเนินการให้พร้อมก่อนที่ นักเรียนจะเข้าชั้นเรียน เพื่อความสะดวกและความเป็นระเบียบ การจัดสภาพห้องเรียน จะมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน

5.1.5 การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน จะต้องเตรียมสื่อการเรียน การสอนต่างๆ ที่จะไว้ใช้ให้พร้อม

5.2 ชั้นเริ่มบทเรียน ในชั้นเริ่มบทเรียนมีสิ่งที่ต้องพิจารณา ดังนี้

5.2.1 ความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์กันในทางบวก การทำงานของกลุ่มจะดำเนินไปด้วยดีเมื่อผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกันและมีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน ซึ่งจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปสู่ความสำเร็จ

5.2.2 การอธิบายภาระงาน ครูผู้สอนอธิบายภาระงานที่จะต้องทำให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง นอกจากนี้ ถ้าสามารถเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ของบทเรียนที่ผ่านมากับบทเรียนที่เรียนอยู่และบทเรียนที่จะต้องเรียนต่อไปก็จะเป็นสิ่งที่ดีมาก

5.2.3 การประเมินความสำเร็จ นักเรียนควรรู้ว่าจะมีวิธีประเมินผลงานในการทำงานกลุ่มอย่างไร ครูผู้สอนและผู้เรียนอาจร่วมกันวางหลักเกณฑ์การประเมินผลในการพิจารณาความสำเร็จ เช่น

5.2.3.1 เพียงแค่ทำให้เสร็จ (ตัวอย่าง ให้ช่วยกันวาดแผนที่ให้เสร็จภายใน 30 นาที)

5.2.3.2 ตอบคำถามถูกต้อง (ตัวอย่าง ถ้าทำคะแนนได้ระหว่าง 90-100 จะได้เกรด A)

5.2.3.3 เสนอความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในชั้นต่ำ (ตัวอย่าง ให้เหตุผลสนับสนุน ความเหมาะสมในตำแหน่งของท่านมา 10 ประการ)

5.2.3.4 แสดงทักษะทางสังคมที่กำหนดให้ (ตัวอย่าง เตรียมข้อมูลที่จะแสดงให้เห็นว่ากลุ่มได้ใช้ทักษะวิจารณ์ในเชิงบวกในระหว่างการทำงานร่วมกัน)

5.2.3.5 การเสริมสร้างความรับผิดชอบของสมาชิก สมาชิกแต่ละคนจะตื่นตัวและร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานกลุ่ม ถ้าหากว่าสมาชิกได้รู้ล่วงหน้าว่าจะมีการติดตามผลการปฏิบัติงาน และทักษะทางสังคมต่างๆ แสดงออก วิธีที่จะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนมีความรับผิดชอบอาจทำได้โดยเรียกสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตอบในขณะที่ปฏิบัติงาน ให้มีการเซ็นชื่อรับรองว่าทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ตลอดจนตรวจสอบกระบวนการทำงานในกลุ่ม ฯลฯ

5.2.3.6 การระบุพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนา ครูผู้สอนและนักเรียนควรร่วมกันระบุพฤติกรรมต่างๆ ทางสังคมที่ต้องการในการกระทำกิจกรรมร่วมกัน ถ้านักเรียนได้เข้าใจโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่พึงปรารถนาจะมีมากขึ้นและยังเป็นการส่งเสริมให้รู้จักใช้ทักษะต่างๆ เหล่านี้ด้วย

5.3 ขั้นการกำกับดูแลการสอน ครูผู้สอนมีหน้าที่จะต้องดูแลนักเรียน
ในขณะปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

5.3.1 พฤติกรรมของนักเรียน เมื่อนักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม ครูผู้สอน
จะต้องสังเกตความก้าวหน้าของนักเรียน และจะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันปฏิบัติ
กิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ครูผู้สอนควรมีแบบสังเกตการณ์เพื่อบันทึกการปฏิบัติงาน
ของกลุ่ม และใช้ข้อมูลดังกล่าวในการติและชมการทำงานของกลุ่ม นอกจากนี้ ครูผู้สอน
ควรรู้ว่าเมื่อใดควรเข้าไปช่วยเหลือนักเรียนและในบางครั้งนักเรียนบางคนอาจมีบทบาท
ในการช่วยเหลือครูกำกับดูแลพฤติกรรมของเพื่อนด้วย

5.3.2 ครูผู้สอนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนได้ 2 กรณี
คือ

5.3.2.1 แนะนำการเรียนทั่วไป เช่นอธิบายคำสั่งอย่างชัดเจน ทบทวน
กระบวนการดำเนินงาน ฝึกทักษะต่างๆ ในขณะที่ครูผู้สอนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม
และช่วยเหลือนักเรียน ครูผู้สอนจะต้องพยายามค้นหาทักษะและความสามารถต่างๆ
ของนักเรียนในกลุ่มต่างๆ ออกมาให้มากที่สุด ตัวอย่าง ถ้ามีนักเรียนคนใดคนหนึ่งถาม
คำถาม ครูผู้สอนอาจไม่ตอบเองแต่ถามคำถามนั้นกลับไปให้นักเรียนคนหนึ่งในกลุ่มใดก็ได้
เป็นคนตอบ

5.3.2.2 สอนทักษะการให้ความร่วมมือ ทักษะดังกล่าวมีความจำเป็น
อย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ตัวอย่าง ถ้ามีผู้เรียนคนใดคนหนึ่งไม่ได้
ช่วยเหลืองานของผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มนั้นควรจะต้องเรียนรู้ที่จะให้ทุกคนมีส่วนร่วม
ในการทำกิจกรรม ครูผู้สอนควรโยนปัญหาดังกล่าวกลับไปให้กลุ่มพิจารณาและหาทาง
แก้ไข ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น อย่างไรก็ตามครูผู้สอนไม่ควรเข้าไปมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนเกินความจำเป็น เพราะผู้เรียนจะไม่ได้ใช้ความคิดของ
ตนเองเท่าที่ควรและอาจคล้อยตามครูผู้สอน

5.4 ขั้นการประเมินผลงานและกระบวนการในการทำงาน ครูผู้สอนสามารถ
ประเมินความสำเร็จในการทำกิจกรรมของนักเรียนด้านวิชาการและทักษะทางสังคม

5.4.1 การประเมินผลงานด้านวิชาการ ได้แก่ การประเมินผลความก้าวหน้า
และความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง
ตัวอย่าง

5.4.1.1 ครูผู้สอนสุ่มเลือกนักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งตอบคำถามหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

5.4.1.2 นักเรียนกลุ่มต่างๆ ร่วมกันอภิปรายหลังจากการทดสอบย่อยหรือร่วมกันอภิปรายเพื่อแก้ไข

5.4.2 การประเมินผลทางด้านสังคม เป็นการประเมินผลเพื่อให้ทราบว่าสมาชิกของกลุ่มได้ใช้ทักษะทางสังคมอะไรและอย่างไรบ้าง การทำงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพเพียงใดและจะต้องปรับปรุงอะไรและอย่างไรบ้าง ตัวอย่าง

5.4.2.1 เล่าประสบการณ์ให้เพื่อนๆ ฟังเกี่ยวกับความสำเร็จของกลุ่ม

5.4.2.2 อภิปรายและมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องปรับปรุงในการทำงานกลุ่มครั้งต่อไปบทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่กล่าวมานี้จะช่วยให้ครูผู้สอนรู้จักวางแผนการสอน การเตรียมการและการเลือกใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ตลอดจนความสามารถของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุป บทบาทของการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญคนหนึ่งในกระบวนการจัดเรียนการสอน จะต้องมีการลำดับขั้นตอนในการสอน มีการลำดับขั้นตอนในการสอนคล้ายคลึงกัน คือ ขั้นตอนเตรียมการสอน การเริ่มบทเรียน การกำกับดูแลการสอนและการประเมินผลงานและกระบวนการทำงาน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนเตรียม 2) ขั้นสอน 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ และ 5) สรุปบทเรียน

การสอนอ่านแบบ PANORAMA

การสอนอ่านแบบ PANORAMA เป็นเทคนิควิธีการสอนการอ่านอย่างเป็นขั้นตอนซึ่งพัฒนามาจากการสอนอ่านของนักการศึกษา ดังนี้

1. ความหมายของการสอนอ่านแบบ PANORAMA

Betty (1983, pp. 106–107) การสอนอ่านแบบ PANORAMA เป็นการสอนที่ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีโอกาสได้ฝึกฝนก่อนที่นักเรียนจะอ่านด้วยตนเองตามลำพัง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้จัดกิจกรรมการอ่าน และให้คำแนะนำรายละเอียดทุกขั้นตอนตลอดคาบเรียน หลังจากนั้นนักเรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเอง

อัญชลี พันสุภัก (2556, หน้า 34) การสอนอ่านแบบ PANORAMA เป็นการสอนการอ่านโดยการพัฒนาการสอนอ่านจากวิธี SQ3R OK4R PQRAT OARWET ซึ่งเป็นการอ่านโดยฝึกฝนก่อนที่ผู้เรียนจะอ่านด้วยตนเอง โดยพัฒนาจาก Perter Edwards และได้ทดลองสอนกับนักศึกษามหาวิทยาลัย British Columbia

สรุปได้ว่า การสอนอ่านแบบ PANORAMA เป็นการผสมผสานลักษณะเด่นของการสอนอ่านแบบต่างๆ OARWET ซึ่งเป็นการอ่านโดยฝึกฝนก่อนที่ผู้เรียนจะอ่านด้วยตนเอง โดยพัฒนาจาก Perter Edwards

2. ประวัติความเป็นมาของการสอนอ่านแบบ PANORAMA

Edwards (1973, pp. 132–135 อ้างถึงใน อัญชลี พันสุภัก, 2556, หน้า 40–41) ได้กล่าวถึงการฝึกทักษะการอ่านให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาว่าควรจะได้ รับการส่งเสริมเป็นอย่างดี เพราะต่อไปนักเรียนเหล่านั้นจะต้องอาศัยการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ทางการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในต่างประเทศหลายท่านจึงได้คิดค้นวิธีการสอนอ่านด้วยเทคนิคในรูปแบบต่างๆ กัน แต่สำหรับการสอนอ่านโดยใช้เทคนิค พาโนราม่า (PANORAMA) นี้ได้พัฒนามาจากเทคนิคการสอนอ่านหลายแบบ โดยเริ่มจาก SQ3R ของ Robinson อัญมณี พันสุภัก (2556, หน้า 32–33) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- Survey คือ การสำรวจจุดมุ่งหมายของการเขียนนั้น
- Question คือ การตั้งคำถามตนเองว่าสิ่งที่ต้องการรู้คืออะไร
- Read คือ การอ่านเพื่อตอบคำถามที่ตั้งไว้
- Recite คือ การจดบันทึกไว้เพื่อเตรียมความจำ
- Review คือ การทบทวนเรื่องที่อ่านใหม่

สำหรับขั้นสำรวจ จะให้นักเรียนค้นหาข้อย่อสรุปท้ายเรื่องได้ ส่วนขั้นตั้งคำถามเป็นการเปลี่ยนหัวเรื่องให้เป็นคำถาม ซึ่งทั้งสองขั้นดังกล่าวอาศัยหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ประกอบเพราะเป็นการจูงใจนักเรียนให้มีความพร้อมในการอ่านก่อน ดังเช่น Ausubel (1960, pp. 267–272) ได้กล่าวถึงข้อได้เปรียบของเทคนิค SQ3R ว่าจะช่วยให้นักเรียนดำเนินการในขั้นการอ่าน (Read) ได้อย่างดีและเมื่อถึงขั้นการจำ (Recite) จะต้องฝึกให้ผู้อ่านได้ตอบคำถามที่ตั้งไว้โดยใช้คำพูดของตนเองที่กะทัดรัด หรืออาจจะใช้การบันทึกย่อสั้นๆ ก็ได้สำหรับขั้นสุดท้ายคือขั้นทบทวน (Review) เป็นลักษณะเหมือนการซ่อมใหญ่เกี่ยวกับการอ่านว่าตนเองได้รับความเข้าใจมากน้อยเพียงไร

ต่อมา Pauk (1962, อ้างถึงใน นงนภัส ภัคดี, 2554, หน้า 41) ได้คิดเทคนิคการสอนอ่านซึ่งคล้ายกับเทคนิค SQ3R คือเทคนิค QK4R ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

Overview คือ การอ่านอย่างคร่าวๆ คล้ายขั้นสำรวจของ SQ3R
Key idea คือ การหาใจความสำคัญแล้วตั้งคำถามไปด้วย คล้ายกับขั้นคำถามของ SQ3R

Read คือ การอ่านเพื่อตอบคำถาม
Recall คือ การระลึกว่าสิ่งที่อ่านไปแล้วได้มากน้อยเพียงไร
Reflect คือ การสะท้อนความคิด หรือ ขยายความคิดจากเดิม
Review คือ การทบทวนเรื่องที่ย่านใหม่

ในปี 1966 Spache และ Berg (1966 อ้างถึงใน นงนภัส ภัคดี, 2554, หน้า 41) ได้ศึกษาวิธีการสอนโดยใช้เทคนิค SQ3R และ OK4R แล้วจึงได้แนวความคิดใหม่ขึ้น เป็นการสอนโดยใช้เทคนิค 5 ขั้นที่เรียกว่า PQRST ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

Preview คือ การฝึกให้ผู้อ่านอ่านชื่อเรื่อง (Title) หัวเรื่อง (Heading) และหัวข้อย่อย (Subheading) แล้วอ่านประโยคแรกและประโยคสุดท้ายของเรื่อง

Question คือ การตั้งคำถามตนเอง
Read คือ การลงมืออ่าน
Summarize คือ การสรุปเรื่องที่ย่านด้วยวิธีต่างๆ
Test คือ การทดสอบหลังการอ่าน

ต่อมาเมื่อปี 1968 Norman (1968 อ้างถึงใน นงนภัส ภัคดี, 2554, หน้า 41) ได้คิดค้นพัฒนาเทคนิคใหม่จากเทคนิค SQ3R, OK4R มาเป็นเทคนิคการอ่านแบบ OARWET ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

Overview คือ การอ่านอย่างคร่าวๆ เพื่อสำรวจ
Ask คือ การตั้งคำถามตนเองก่อนอ่าน
Read คือ การลงมืออ่าน
Write คือ การเขียนคำตอบหลังการอ่าน
Evaluation คือ การประเมินผลด้วยตนเอง โดยการทำแบบฝึกหัด
Test คือ การทดสอบหลังการอ่าน

จากเทคนิคดังกล่าวข้างต้น Edwards (1973, pp. 132–135) ได้พัฒนา มาเป็นเทคนิคการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่มีชื่อว่า “พาโนราม่า” (PANORAMA) เพื่อนำมาใช้สอนอ่านกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในมหาวิทยาลัย British Columbia ซึ่งการสอนอ่านแบบ PANORAMA นี้พยายามนำจุดเด่นของเทคนิคการสอนแบบต่างๆ มาผสมผสานกัน เพื่อจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านได้ดี

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ของการสอนการอ่านแบบ PANORAMA

เทคนิคการสอนอ่านแบบ PANORAMA เป็นเทคนิคการสอนอ่าน ซึ่ง Edwards (1973, pp. 132–135) เป็นผู้คิดพัฒนาขึ้นมาจากเทคนิคการสอนอ่านหลายรูปแบบเพื่อใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมุ่งหวังให้นักเรียนสามารถอ่านข้อความจำนวนมาก เก็บข้อความต่างๆ อย่างมีระบบและนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นเตรียม (Preparation Stage)

3.1.1 การกำหนดจุดหมาย (P = Purpose) ครูและนักเรียนช่วยกันกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่านโดยตอบคำถามว่า “ฉันกำลังอ่านเรื่องนี้เพราะอะไร” อ่านเพื่อหารายละเอียดหรืออ่านเพื่อหาข้อมูลบางจุดสำหรับอ้างอิง

3.1.2 การปรับความเร็ว (A = Adapting rate to material) ครูแนะนำให้ นักเรียนปรับความเร็วในการอ่าน โดยดูจากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งยืดหยุ่นตามความยากง่ายของเรื่องที่อ่าน

3.1.3 ความจำเป็นในการตั้งคำถาม (N = Need to pose questions) ครูและนักเรียนช่วยกันตั้งคำถาม โดยเปลี่ยนชื่อเรื่อง หัวเรื่อง หรือบางข้อความให้เป็นรูปคำถามและพยายามอ่านเพื่อตอบคำถามเหล่านี้

3.2 ขั้นการอ่าน (Intermediate stage)

3.2.1 การสำรวจ (O = Overview) ครูให้นักเรียนเริ่มการอ่านโดยสังเกตลักษณะข้อความที่อ่าน ผู้แต่ง คุณวุฒิ ปีที่พิมพ์ หัวข้อแต่ละบท บทสรุป ฯลฯ เพื่อทราบแนวคิดของผู้แต่ง

3.2.2 การคิดตาม (R = Read and Relate) นักเรียนอ่านด้วยการพยายามตอบคำถามที่ตั้งไว้ จับความคิดหลักและเรื่องราวต่างๆ โดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของตนเพื่อให้เข้าใจดียิ่งขึ้น

3.2.3 การจดบันทึก (A = Annotate) นักเรียนบันทึกสิ่งที่น่าสนใจในหนังสือหรือสมุดบันทึก ซึ่งอาจเป็นการใช้เครื่องหมายหรือข้อความก็ได้เพื่อเป็นการช่วยความจำ

3.3 ขั้นสรุป (Concluding Stage)

3.3.1 การจำ (M = Memorize) ครูเน้นให้นักเรียนทบทวนความจำจากการบันทึกโดยแยกแยะจุดสำคัญของเรื่องให้เป็นระบบ เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ใหม่เมื่อต้องการ

3.3.2 การประเมินผล (A = Assess) ครูและนักเรียนช่วยกันพิจารณาเรื่องราวที่อ่านเพื่อเป็นการประเมินว่านักเรียนอ่านได้ตรงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในตอนต้นหรือไม่ นอกจากนั้นยังสามารถเก็บข้อมูลที่สำคัญเพื่อแปลความ ตีความ ขยายความ และสรุปความได้หรือไม่

สรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนการอ่านแบบ PANORAMA มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียม (Preparation Stage) 2) ขั้นการอ่าน (Intermediate stage) และ ขั้นสรุป (Concluding Stage)

คู่มือการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA

คู่มือการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ผู้วิจัยได้บูรณาการการจัดทำสื่อ เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. ความหมาย

คู่มือการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA หมายถึง เอกสารการจัดการเรียนการสอนที่ให้แนวทางการสอนแก่ผู้สอนอย่างชัดเจนทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA

2. องค์ประกอบ

คู่มือการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือร่วมกับการ

การสอนอ่านแบบ PANORAMA ประกอบด้วย สองส่วนคือ

2.1 ส่วนที่ 1 คำแนะนำในการใช้คู่มือ

2.2 ส่วนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้

2.2.1 สารระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เป็นส่วนที่ให้รายละเอียดที่เชื่อมโยงกับสาระสำคัญและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.2 ผลการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังของผู้เรียนหลังการสอนอาจเขียนแยกเป็นจุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์นำทางก็ได้

2.2.3 สาระสำคัญ หมายถึง ข้อความที่เป็นแก่นเนื้อหาสาระ หลักการ ข้อเท็จจริงและแนวคิดต่างๆ ของเนื้อหา สาระในแผนการเรียนรู้นั้น ต้องเขียนให้สรุป กระชับ อาจเป็นความเรียงหรือแยกเป็นข้อๆ ก็ได้ วิธีเขียนต้องเริ่มด้วยส่วนที่จำเป็นและสำคัญที่สุดของเนื้อหา ก่อน แล้วจึงตามด้วยรายละเอียดที่สำคัญของเรื่อง

2.2.4 กิจกรรมการเรียนรู้ ใช้การจัดกิจกรรมแบบโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA

2.2.5 สื่อ/แหล่งเรียนรู้ หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่ผู้สอนนำมาเป็นเครื่องมือช่วยให้ความรู้แก่นักเรียน

2.2.6 การวัดและการประเมินผล เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมิน วิธีการใช้ เครื่องมือ และเกณฑ์ที่หลากหลายครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ให้วัดตรงตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นด้วยความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือได้ และตรวจสอบได้

2.2.7 บันทึกผลหลังการสอน เป็นการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ควรบันทึกในประเด็นต่อไปนี้

2.2.7.1 ปัญหา/วิธีการแก้ปัญหา

2.2.7.2 ข้อเสนอแนะเป็นกิจกรรมที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ในเวลาปกติ เช่น แบบฝึกหัดเพิ่มเติม หรืองานที่มอบหมายเพิ่มเติมอาจเป็นงานที่เกี่ยวกับงานกลุ่ม โดยเน้นทักษะที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนได้อย่างต่อเนื่อง

3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA

เป็นการบูรณาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ และเทคนิคการสอนแบบ PANORAMA มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นเตรียม กิจกรรมในขั้นตอนประกอบด้วย ครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 2–6 คน ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่มบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียน และการทำกิจกรรมร่วมกันและการฝึกฝนทักษะพื้นฐานจำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม
2. ขั้นสอน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูลและมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม
3. ขั้นอ่านโดยใช้เทคนิค PANORAMA ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มจะมาร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมกลุ่มในการอ่าน โดยการทำกิจกรรมกลุ่มโดย
 - 3.1 การสำรวจ ครูให้นักเรียนเริ่มการอ่านโดยสังเกตลักษณะข้อความที่อ่าน ผู้แต่ง คุณวุฒิ ปีที่พิมพ์ หัวข้อแต่ละบท บทสรุป ฯลฯ เพื่อทราบแนวคิดของผู้แต่ง
 - 3.2 การติดตาม นักเรียนอ่านด้วยการพยายามตอบคำถามที่ตั้งไว้ จับความคิดหลักและเรื่องราวต่างๆ โดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของตนเพื่อให้เข้าใจดียิ่งขึ้น
 - 3.3 การจดบันทึก นักเรียนบันทึกสิ่งที่น่าสนใจในหนังสือหรือสมุดบันทึก ซึ่งอาจเป็นการใช้เครื่องหมายหรือข้อความก็ได้เพื่อเป็นการช่วยความจำ
4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนในกลุ่มได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมส่วนที่ยังขาดตกบกพร่องต่อจากนั้นเป็นการทดสอบความรู้
5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ยังไม่เข้าใจครูควรอธิบายเพิ่มเติม และผู้เรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม และพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

ทักษะการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะสำคัญในการเรียนภาษา การอ่านเป็นกระบวนการที่ต้องฝึกฝนอย่างมีระบบเพราะการอ่านเป็นทักษะที่สามารถฝึกได้ การฝึกมากทำให้มีความสามารถในการอ่านเพิ่มมากขึ้นตามระดับของการอ่าน การอ่านออกหรือการได้เป็นการอ่านตามตัวอักษรและตัวสะกดการันต์เท่านั้น แต่อาจออกเสียงไม่ถูกต้อง หรือผู้อ่านอาจจะไม่เข้าใจข้อความที่อ่าน ถึงแม้จะเข้าใจก็อาจจะเข้าใจไม่ดีพอ หรืออาจจะเข้าใจผิดก่อให้เกิดความเสียหายกับผู้อ่านเองได้ ส่วนการอ่านเป็น คือ การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพหรือมีความสามารถในการอ่านได้ถูกต้อง การอ่านได้คล่องรวดเร็วเข้าใจเรื่องที่อ่าน จับใจความสำคัญตอบคำถามได้ อ่านแล้วตีความได้สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้มีสมาธิ และอ่านแล้วรู้จักจัดบันทึกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

1. ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่นำผู้อ่านไปสู่โลกกว้าง ช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ ข้อมูลข่าวสารและงานสร้างสรรค์ จัดพิมพ์ในหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่นๆ มากมายนอกจากนี้แล้วข่าวสารสำคัญๆ หลังจากการนำเสนอด้วยการพูด หรืออ่านให้ฟังผ่านสื่อต่างๆ แล้วส่วนใหญ่มีการจัดพิมพ์เก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานแก่ผู้อ่านในชั้นหลังๆ ความสามารถในการอ่านจึงสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ว่าองค์กรระดับนานาชาติ เช่น องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) จะใช้ความสามารถในการรู้หนังสือของประชากรประเทศต่างๆ เป็นตัวชี้วัดระดับการพัฒนาของประเทศนั้นๆ โดยมีผู้ให้ความหมายของการอ่านไว้ต่างกัันดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 914) ได้ให้ความหมายการอ่าน ดังนี้

1. การอ่าน คือ ความเข้าใจสัญลักษณ์ เครื่องหมาย รูปภาพ ตัวอักษร คำและข้อความพิมพ์หรือเขียนขึ้นมาเอง

2. การอ่าน คือ การว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูเข้าใจความจากตัวหนังสือ สังเกต หรือพิจารณา คิด นับ ให้เข้าใจความหมาย

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2548, หน้า 18) ให้ความหมายของการอ่านว่าเป็นกระบวนการที่รับรู้สารซึ่งเป็นความรู้ ความคิด ความรู้สึก และความคิดเห็นที่ผู้เขียน

ถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร การที่ผู้จะเข้าใจได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์และความสามารถในการใช้ความคิด

พินาน แจ่มจรัส (2550, หน้า 506) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่าการอ่านคือ “กระบวนการกวาดสายตาไปตามสัญลักษณ์เพื่อหาความหมายแล้วถอดรหัส ออกมาเป็นความรับรู้”

นันทพร นิลจินดา (2550, หน้า 79) การอ่านหมายถึงการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิดและนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์และการอ่านเป็นกระบวนการค้นหาความหมาย

ลำลี รักสุทธิ (2553, หน้า 5) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า คือการตีความหมาย แปลความจากตัวอักษรที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ออกมาเป็นข้อมูล ความรู้สู่การรับรู้ การเข้าใจของผู้อ่าน

แมนมาศ ขวลิต (2554) อ้างถึงใน มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์, (2553, หน้า 17-18) กล่าวสรุปความหมายว่าการอ่านเป็นกระบวนการทางสมองในการรับสารซึ่งแสดงด้วย ถ้อยคำที่เขียนลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยใช้ช่วยะสำหรับสารคือ ตา เมื่อสมองรับ ภาพหรืออักษรมาแล้วสมองจะจดลงไว้ในหน่วยความจำทันทีว่า “รู้” หรือ “ไม่รู้” อัตรา ความเร็วของกระบวนการในการรับสารจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้เดิมของ การอ่าน

กล่าวโดยสรุป การอ่านเป็นการแปลความหมายจากตัวอักษรหรือ สัญลักษณ์ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อความหมาย ซึ่งผู้อ่านจะต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเดิม ที่มีอยู่ ประกอบกับความสามารถในการคิด ความรู้ทางภาษา ในการตีความหมายของสิ่งที่ อานเพื่อให้ความหมายที่ชัดเจน ตรงตามหรือใกล้เคียงกับผู้เขียนต้องการจะสื่อออกมาให้ อานได้รับรู้

2. ความสำคัญของการอ่าน

ความสามารถในการอ่าน มีความจำเป็นสำหรับคนในยุคข้อมูลข่าวสาร ในการแสวงหาความรู้โดยไม่มีที่สิ้นสุด นักการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความสำคัญของการอ่านดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 1) ให้ความสำคัญของการอ่านว่าการอ่านทำให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญาความรู้ความสามารถพฤติกรรมและค่านิยมต่างๆ รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดของชีวิตการอ่านจึงมี

ความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่งสำคัญต่อชีวิตประจำวันเพราะการอ่านเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ผู้อ่านมากยิ่งกว่าความรู้ที่อ่านมาใช้ประโยชน์ต่อสังคมสังคมนั้นย่อมมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องและสำคัญต่อการเรียนเพราะการอ่านเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนการอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

นิภาพรรณ ศรีพงษ์ (2549, หน้า 21-22) ให้ความสำคัญของการอ่านว่าการอ่านทำให้ได้รับความรู้การอ่านทำให้ได้เพิ่มทักษะในการรับสารการอ่านทำให้ผู้อ่านรู้จักวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารอย่างมีเหตุผลการอ่านทำให้เกิดวิสัยทัศน์กว้างไกลการอ่านทำให้เกิดความรอบรู้ในทุกเรื่อง ทุกด้าน

นันทพร นิลจินดา (2550, หน้า 80) ให้ความสำคัญของการอ่านว่าการอ่านสามารถย่อโลกใบใหญ่ให้เล็กลงได้เป็นการแสวงหาความรู้ความคิดจากปราชญ์ของโลกทุกคนได้ทุกเวลาที่เรากำลังต้องการเป็นการแสวงหาความเพลิดเพลินด้วยจินตนาการที่ไม่จำกัดขอบเขตจากหนังสือนานาชาติเป็นการก้าวออกไปสู่โลกภายนอกของความรู้ความคิดจินตนาการความสุขสนุกบันเทิงและความสำเร็จที่เป็นจุดหมายปลายทาง

Wallace (1992, หน้า 4-5) กล่าวถึง ความสำคัญของความสามารถในการอ่าน สรุปได้ว่าการอ่านเช่น การอ่านป้ายเตือนต่างๆ การอ่านเพื่อความเข้าใจสารว่าหากทำหรือไม่ทำสิ่งใดจะเกิดผลกระทบอย่างไร เป็นต้น นอกจากนี้ การอ่านยังเป็นแหล่งความรู้และให้ความเพลิดเพลินอีกด้วย

จากความคิดเห็นของการศึกษาดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญที่สุดต่อการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ มีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มพูนประสบการณ์และให้ความบันเทิง

3. ประเภทของการอ่าน

นิภาพรรณ ศรีพงษ์ (2549, หน้า 50) ได้แบ่งประเภทของการอ่านเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. การอ่านในใจเป็นการอ่านที่ไม่ได้เปล่งเสียงออกมาแต่เป็นการอ่านที่แปลตัวอักษรแทนคาพูดออกมาเป็นความคิดความเข้าใจและนาความรู้ที่ได้จากการอ่านนั้นไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการการอ่านในใจอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 การจับตาต้องจับเป็นจุดๆ เป็นเวลาเพียงเล็กน้อยแล้วเคลื่อนที่ต่อไปเป็นลำดับคนอ่านชำนาญจะจับตาน้อยครั้งในบรรทัดหนึ่งๆ และใช้เวลาสั้นๆ ส่วนคนที่ไม่ชำนาญจะจับตาหลายหนและใช้เวลานานกว่า

1.2 ช่วงสายตาระยะสายตาจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่งของผู้ชำนาญจะกว้าง (วัดช่องตัวอักษร) มากกว่าผู้ไม่ชำนาญซึ่งมีช่วงสายตาแคบมาก

1.3 การย้อนกลับมักกระทำเนื่องจากยังไม่เข้าใจต้องอ่านทวน ผู้ไม่ชำนาญจะอ่านย้อนกลับบ่อยๆ ทำให้เสียเวลาอ่านได้ช้า

1.4 การเปลี่ยนบรรทัดผู้ชำนาญจะทำได้รวดเร็วถูกต้อง (ไม่พลาดพลังล้ำหน้าเหลือมหลัง) บางคนใช้ไม้หรือกระดาษดินสอเพื่อไม่ให้หลงบรรทัด

1.5 หมั่นอ่านและปรับปรุงข้อบกพร่องอยู่เสมอ

2. การอ่านออกเสียงเป็นการอ่านที่เปล่งเสียงออกมาตามถ้อยคำและเครื่องหมายที่เขียนหรือพิมพ์อยู่ในเนื้อหาอย่างชัดถ้อยชัดคำเพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจตามสารที่ผู้อ่านต้องการจะสื่อไปยังผู้อื่น

อ่านร้อยแก้ว

1. อ่านด้วยน้ำเสียงที่ชัดถ้อยชัดคำ
2. อ่านด้วยน้ำเสียงที่เป็นธรรมชาติ
3. มีการเว้นวรรคตอนในแต่ละประโยคเพื่อให้ได้ใจความที่ถูกต้อง
4. มีการออกเสียงตามจังหวะของคำถ้อยคำสำนวนสุภาพและคำ

ฟังเพย

5. รู้จักเน้นเสียงสูง-ต่ำ หนัก-เบา เร็ว-ช้า ตามอารมณ์ที่ปรากฏ

ในการอ่านร้อยแก้ว

6. ศึกษาคำประพันธ์แต่ละชนิดว่าเป็นโคลงร้อยกาพย์กลอนหรือลิลิต และอ่านให้ถูกต้องตามหลักการแบ่งวรรคตอนจังหวะครูลหุ

7. ก่อนอ่านเป็นทำนองเสนาะให้ฝึกอ่านด้วยคำที่เป็นสำนวนร้อยแก้วก่อน

8. อ่านทำนองเสนาะถูกต้องตามแบบแผนที่นิยมตามลักษณะของคำประพันธ์ชนิดนั้น

นันทพร นิลจินดา (2550, หน้า 80) ได้แบ่งประเภทของการอ่านออกเป็น 2 ประเภทคือ การอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ

1. การอ่านออกเสียงเป็นการอ่านให้คนอื่นฟังดังนั้นจะต้องระวังเรื่องการอ่านออกเสียงสะกดตัวควบกล้ำลีลาจังหวะการเว้นวรรคตอนซึ่งผู้อ่านจะต้องอาศัยศิลปะทางอวัจนภาษา ได้แก่สีหน้าท่าทางน้ำเสียงเข้าช่วยนอกจากนี้ผู้อ่านจะต้องมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและใจคือ การแต่งกายให้สะอาดสุภาพเหมาะกับโอกาสสถานที่ทำให้มีความเชื่อมั่นไม่ประหม่าการปรากฏตัวดูสง่างาม

2. การอ่านในใจเป็นการอ่านเพื่อเก็บใจความและทำความเข้าใจเฉพาะตัวอาจจะอ่านเพื่อแสวงหาความรู้หรือความบันเทิงก็ได้ไม่มีใครได้ยินหรือรู้ด้วยผู้อ่านจะต้องเข้าใจศัพท์แม่นยำในการใช้สายตากวาดจับตัวหนังสือและรู้จักเก็บคาคาการอ่านในใจใช้กลไก 2 อย่าง คือสายตาและสมองซึ่งสามารถฝึกฝนได้ปัญหาในการอ่านในใจคืออ่านไม่เข้าใจและอ่านช้า

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าประเภทของการอ่านมี 2 ประเภท คือ การอ่านออกเสียง เป็นการอ่านให้คนอื่นฟังดังนั้นจะต้องระวังเรื่องการอ่านออกเสียงสะกดตัวควบกล้ำลีลาจังหวะการเว้นวรรคตอนซึ่งผู้อ่านจะต้องอาศัยศิลปะทางอวัจนภาษา และการอ่านในใจ เป็นการอ่านเพื่อเก็บใจความและทำความเข้าใจเฉพาะตัวอาจจะอ่านเพื่อแสวงหาความรู้หรือความบันเทิงก็ได้ไม่มีใครได้ยินหรือรู้ด้วย

4. การสอนทักษะการอ่าน

วิธีการสอนอ่านมีหลายวิธีแต่ละวิธีข้อดีและข้อบกพร่องแตกต่างกันตัวอย่างวิธีสอนอ่านแบบต่างๆ ที่ครูควรนำมาผสมผสานกันและเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันมีดังนี้ (วรรณิ โสภประยูร, 2537, หน้า 131-132 อ้างถึงใน กนกรัตน์ อุคา, 2556, หน้า 29)

1. วิธีการสอนอ่านแบบแจกลูกวิธีสอนแบบนี้เริ่มใช้กันมาตั้งแต่ในสมัยโบราณเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักรูปและเสียงของอักษรทุกตัวเพื่อให้รู้จักการผสมคำซึ่งมีทั้งการแจกลูกพยัญชนะและสระ กะ กา กิ กี่ กุ ภู ชลช และ กา ขา คา งา จา ฉา ซา ซา ชลช รวมทั้งการผันวรรณยุกต์ที่แยกตามอักษรสูง-กลาง-ต่ำ เช่น กา ก่า ก้า ก๊า ก๋า, ขา ข่า ข้า และ คา ค่า ค้า เป็นต้นวิธีสอนอ่านแบบแจกลูกนี้เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้เด็กเรียนคำใหม่ได้ง่ายอ่านออกเสียงได้ดีแต่บางครั้งทำให้นักเรียนไม่สนใจการอ่านเพราะไม่ค่อยเข้าใจความหมายของคำและทำให้ขาดทักษะการอ่านเร็วการสอนอ่านแบบแจกลูกจึงมุ่งให้เด็กออกเสียงได้เป็นส่วนใหญ่มากกว่าที่จะมุ่งอ่านเพื่อเอาความหมายการสอนโดยวิธีแจกลูกจะได้ผลดีมากก็ต่อเมื่อเด็กโตพอที่จะรู้เหตุผลได้ดีแล้วเช่นในตอนปลายปีของชั้น ป.1

เป็นต้น อย่างไรก็ตามการอ่านแบบแจกลูกตลอดไปย่อมไม่ได้ผลดีเพราะจะทำให้มีวสันใจ ต่อเสียงและการประสมอักษรจนลืมนึกถึงความหมายของคำ

2. วิธีสอนอ่านแบบสะกดคำในปัจจุบันใครก็ตามที่ไม่สามารถอ่านและเขียนได้นับว่าเป็นข้อเสียเปรียบอย่างมหาศาลทั้งในด้านธุรกิจและวงการสังคมเพราะโลกทุกวันนี้เป็นโลกของการอ่านและโลกของการเขียนซึ่งในเรื่องทักษะการอ่านและทักษะการเขียนนั้นก็ย่อมจะต้องมี การสะกดคำ (Spelling) รวมอยู่ด้วยจึงทำให้การอ่านและการสะกดคำมีความสัมพันธ์ในแง่ของการใช้ทักษะทางภาษามากพอสมควรนักวิจัยทางภาษาของประเทศสหรัฐอเมริกาบางท่านได้รายงานถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการสะกดคำและความสามารถในการอ่านว่ามีอยู่ค่อนข้างสูงมากในระดับประถมศึกษา เป็นต้นว่าเด็กที่สะกดคำเก่งมักจะเป็นเด็กที่อ่านเก่งและเด็กที่อ่านไม่เก่งก็มักจะเป็นเด็กที่สะกดคำไม่เก่งด้วยเสมอแต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเด็กที่สะกดคำไม่เก่งจะต้องอ่านไม่เก่งไปเสียทั้งหมดการเรียนรู้ในการอ่านกับการเรียนรู้ในการสะกดคำจึงมีความสัมพันธ์กันมากจากการศึกษาของนักวิจัยเหล่านี้ยังได้พบอีกว่าเด็กๆ จะสะกดคำต่างๆ ที่เขาสามารถอ่านออกได้ถูกต้องและแม่นยำกว่าคำที่เขาอ่านไม่ออก (Boyd, 1970, หน้า 12) วิธีสอนอ่านแบบสะกดคำในภาษาไทยนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการสอนอ่านแบบแจกลูกหรือประสมคำนั่นเองแต่แยกออกมาเพื่อให้มองเห็นชัดเจนขึ้นตัวอย่างการสะกดคำ เช่น นอ-ออ-นอ อ่านว่า “นอน” ผอ-แอ-นอ อ่านว่า “แพน” เป็นต้น ดังนั้นวิธีสอนอ่านแบบสะกดคำจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็กด้วย

3. วิธีสอนอ่านแบบเป็นคำเป็นประโยควิธีสอนแบบนี้จะช่วยให้นักเรียนสนใจอ่านหนังสือเรียนรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือประโยคให้กับเด็กเริ่มเรียนหรือชั้น ป.1 แล้วใช้วิธีสอนอ่านแบบแจกลูกในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมกับทั้งสองอย่างจะได้ประโยชน์มากที่สุดและจะช่วยให้การอ่านของเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้นๆ ดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพแต่อย่างไรก็ตามหากจะใช้วิธีสอนอ่านแบบเป็นคำเป็นประโยคแต่เพียงอย่างเดียวก็อาจทำให้เด็กอ่านออกเสียงได้ไม่ดีเท่าที่ควร

4. วิธีสอนอ่านใช้แผนภูมิประสมการณณ์แผนภูมิประสมการณณ์มีหลายชนิด ซึ่งครูและนักเรียนสามารถช่วยกันสร้างขึ้นได้แผนภูมิที่ดีจะเป็นอุปกรณ์หรือสื่อการสอนที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการสอนอ่านการสอนอ่านโดยวิธีนี้จะทำให้นักเรียนอ่านคำหรือประโยคได้เร็วและมีความหมายมากขึ้นและนักเรียนสามารถนำความคิดที่ได้จากแผนภูมิไปใช้ได้ตืนอกจากนี้ครูยังสามารถใช้แผนภูมิสอนอ่านควบคู่ไปกับวิธีสอนอ่านแบบอื่นๆ ได้

ทุกแบบและใช้ได้ดีกับทุกกลุ่มประสบการณ์อีกด้วยอย่างไรก็ดีการทำแผนภูมิประสบการณ์ก็เป็นภาระหนักสำหรับครูและนักเรียนอีกทั้งถ้าจะสอนโดยให้นักเรียนอ่านแผนภูมิบ่อยๆ เป็นประจำก็อาจจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายได้เหมือนกัน

สรุปได้ว่า การสอนทักษะการอ่านมีหลายวิธีซึ่งขึ้นอยู่กับวัยของนักเรียน โดยนักเรียนเริ่มเรียนการอ่านมักเริ่มจาก การฝึกสะกดแบบแจกลูก การอ่านสะกดคำ การอ่านเป็นประโยค และการอ่านโดยใช้แผนภูมิประสบการณ์

6. การพัฒนาทักษะการอ่าน

การพัฒนาทักษะการอ่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะฝึกทักษะให้ผู้เรียนสามารถอ่านข้อความต่างๆ ได้อย่างเข้าใจหรือตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้การอ่านจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง เช่น ประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ความสนใจในเรื่องที่อ่าน ความสามารถในด้านภาษา และจุดมุ่งหมายของการอ่าน เป็นต้น (กาญจนา จันทะดวง, 2542, หน้า 54-55, อ้างถึงใน กนกกรัตน์ อุคา, 2556, หน้า 30)

ทักษะการอ่าน ถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญและมีประโยชน์มาก เพราะชีวิตประจำวันนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ ดังนั้น การเน้นทักษะการอ่านจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสูง ขั้นตอนในการสอนทักษะการอ่าน สรุปได้ดังนี้

6.1 เร้าความสนใจของผู้เรียน

6.1.1 ให้ผู้เรียนเดาความหมายของคำศัพท์

6.1.2 ให้ผู้เรียนคาดคะเนความเป็นไปของเนื้อเรื่อง

6.2 ขั้นการอ่าน

6.2.1 ให้ผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องคร่าวๆ เพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาทั้งหมด

6.2.2 ผู้เรียนอ่านเนื้อหารายละเอียดเนื้อเรื่องเพื่อหาคำตอบสรุปประเด็นสำคัญ ซึ่งอาจใช้วิธีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การเขียนแผนผัง เพิ่มเติมข้อมูลที่ขาดหาย การเล่าโดยสรุป เป็นต้น

6.3 ขั้นหลังการอ่าน เป็นขั้นที่ผู้สอนต้องการประเมินความถูกต้องและความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียน ทั้งนี้ผู้สอนอาจเชื่อมโยงทักษะการอ่านนี้ไปสู่ทักษะอื่นได้ เช่น ทักษะการเขียน ทักษะการฟัง และทักษะการพูด โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรม ดังนี้

6.3.1 ให้เขียนเนื้อเรื่องโดยสรุป

6.3.2 ให้แสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่อ่าน

6.3.3 ให้วาดภาพประกอบเรื่อง

สรุปได้ว่า การสอนทักษะการอ่านในช่วงต้นนี้ยังมีขั้นตอนของวิธีการสอน เพื่อพัฒนาการอ่านอีกมากมาย ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการอ่านมากขึ้นทักษะการอ่านจึงมีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนได้อ่านมากก็จะได้รับประสบการณ์มาจากเรื่องอื่นที่อ่าน เช่น เนื้อหา คำศัพท์ โครงการสร้างเรื่อง เครื่องหมายวรรคตอน รวมทั้งสำนวนต่างๆ ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาใช้เขียนเรื่องราวในภาษาของตนเองได้ดังนั้น การพัฒนาทักษะการอ่าน ควรได้รับการพัฒนาก่อนทักษะการเขียนและควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

7. ประโยชน์ของทักษะการอ่าน

สมบัติ จำปาเงิน (2549, หน้า 17) กล่าวถึง ประโยชน์ของการอ่านไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เป็นคนเรียนเก่ง เพราะเมื่ออ่านหนังสือแล้วจะช่วยให้เรียนวิชาต่างๆ ได้ดี
2. ช่วยให้เป็นผู้สำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะได้อ่านเอกสารความรู้ในการปรับปรุงงานของตนอยู่เสมอ
3. ช่วยให้ได้ความบันเทิงในชีวิต เพราะการอ่านวรรณกรรมดีๆ ย่อมทำให้เกิดความเพลิดเพลินในยามว่าง
4. ช่วยให้เป็นผู้ที่สังคมยอมรับ เพราะผู้ที่อ่านมากจะรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี
5. ช่วยให้เป็นคนที่น่าสนใจ เพราะผู้ที่อ่านหนังสือมากจะมีความคิดลึกซึ้ง และกว้างขวาง สามารถแสดงความรู้ ความคิดเห็นดีๆ มีประโยชน์ได้ทุกแห่งทุกเวลา

กาญจนา เชื้อมศรีจันทร์ (2552, ออนไลน์) กล่าวถึง ประโยชน์ของการอ่านไว้ดังนี้

1. ทำให้มีความรู้ในวิชาการด้านต่างๆ อาจเป็นความรู้ทั่วไป หรือความรู้เฉพาะด้านก็ได้ เช่น การอ่านตำราแขนงต่างๆ หนังสือคู่มือ หนังสืออ่านประกอบในแขนงวิชาต่างๆ เป็นต้น
2. ทำให้รอบรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์ การอ่านหนังสือพิมพ์การอ่านจากสื่อสารสนเทศต่างๆ ในสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศแล้ว ยังจะได้ทราบข่าว กีฬา ข่าวบันเทิง บทความวิจารณ์ ตลอดจนการโฆษณาสินค้าต่างๆ อีกด้วย ซึ่งเป็น

ประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับความเป็นอยู่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมของตน
ในขณะนั้นๆ

3. ทำให้ค้นหาคำตอบที่ต้องการได้ การอ่านหนังสือจะช่วยตอบคำถาม
ที่เราข้องใจ สงสัย ต้องการรู้ได้ เช่น อ่านพจนานุกรมเพื่อหาความหมายของคำ
อ่านหนังสือกฎหมายเมื่อต้องการรู้ข้อปฏิบัติ อ่านหนังสือคู่มือแนะวิธีเรียนเพื่อต้องการ
ประสบความสำเร็จในการเรียน เป็นต้น

4. ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน การอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาดี น่าอ่าน
น่าสนใจ ย่อมทำให้ผู้อ่านมีความสุข ความเพลิดเพลิน เกิดอารมณ์คล้อยตามอารมณ์ของ
เรื่องนั้นๆ ผ่อนคลายความตึงเครียด ได้ข้อคิด และยังเป็นการยกระดับจิตใจผู้อ่านให้สูงขึ้น
ได้อีกด้วย

5. ทำให้เกิดทักษะและพัฒนาการในการอ่าน ผู้ที่อ่านหนังสือสม่ำเสมอ
ย่อมเกิดความชำนาญในการอ่าน สามารถอ่านได้เร็ว เข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ง่าย
จับใจความได้ถูกต้อง เข้าใจประเด็นสำคัญของเรื่อง และสามารถประเมินคุณค่าเรื่องที่อ่าน
ได้อย่างสมเหตุสมผล

6. ทำให้ชีวิตมีพัฒนาการเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ผู้อ่านมากย่อมรู้เรื่องราว
ต่างๆ มาก เกิดความรู้ความคิดที่หลากหลายกว้างไกล สามารถนำมาเป็นแนวทางในการ
ประพฤติปฏิบัติตนให้ชีวิตมีคุณค่า และมีระเบียบแบบแผนที่ดียิ่งขึ้น

7. ทำให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีและเสริมสร้างบุคลิกภาพ ผ่านมาก
ย่อมรอบรู้มาก มีข้อมูลต่างๆ สั่งสมไว้มาก เมื่อสนทนากับผู้อื่นย่อมมีความมั่นใจไม่เขิน
เพราะมีภูมิรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ได้
ผู้รอบรู้จึงมักได้รับการยอมรับและเป็นที่เชื่อถือจากผู้อื่น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการอ่าน ทำให้มีความรู้ในวิชาการด้านต่างๆ รอบรู้
ทันโลก ทันเหตุการณ์ ความสุข ความเพลิดเพลิน เกิดอารมณ์คล้อยตามอารมณ์ของเรื่อง
นั้นๆ ผ่อนคลายความตึงเครียดเข้าใจประเด็นสำคัญของเรื่อง และสามารถประเมินคุณค่า
เรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล

8. การวัดและประเมินผลทักษะการอ่าน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547, หน้า 140) กล่าวถึง แนวทางการวัด
และประเมินผลกรอ่านไว้ว่า

1. การวัดและประเมินผลทักษะการอ่าน จะต้องวัดพฤติกรรมการ

ให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

2. การวัดและประเมินผลทักษะการอ่านจะต้องประเมินสมรรถภาพ

ทั้ง 5 คือ มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การอ่าน อ่านออกเสียง อ่านในใจและจับใจความของเรื่อง อ่านอย่างมีวิจารณญาณ รักการอ่านและมีนิสัยที่ดีในการอ่าน

3. การวัดและประเมินผลทักษะการอ่านสามารถวัดได้ด้วยวิธีการ

หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบแบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจรายการ และแบบสอบถาม

ประเสริฐ ศรีแสนปาง (อนนโธน์, 2557) กล่าวถึง เกณฑ์การประเมิน

การอ่านจับใจความ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับ 1 สามารถจัดการกับการอ่านได้ในภารกิจอย่างง่าย ๆ เช่น

อ่านแล้วรู้ว่า สิ่งที่อ่านนั้นเกี่ยวกับอะไร สามารถบอกหรือค้นสาระสำคัญได้เพียงอย่างเดียว สามารถเชื่อมโยงข้อเขียนที่ได้อ่านกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนได้ต่ำ ไม่สามารถอ้างอิงหรือเปรียบเทียบได้

ระดับ 2 มีความชำนาญการอ่านในระดับพื้นฐาน กล่าวคือ สามารถอ่าน

และบอกสาระได้ต่อเมื่อข้อความที่อ่านค่อนข้างเด่นชัด ตรงไปตรงมา สามารถอ้างอิงหรือเปรียบเทียบ หรือเชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยรู้ได้ในระดับต่ำ ประเมินและวิเคราะห์ได้ในระดับพื้นฐาน

ระดับ 3 สามารถอ่านเนื้อหาที่ค่อนข้างยาก กล่าวคือ สามารถบอก

สาระสำคัญและตีความจากข้อความที่มีความซับซ้อนปานกลางที่มีจุดเน้นที่เด่นชัดหลายจุด และสามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับเรื่องที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวัน สามารถประเมินและวิเคราะห์รูปแบบและสาระของสิ่งที่ได้อ่านในระดับปานกลาง

ระดับ 4 สามารถอ่านเข้าใจเนื้อเรื่องที่ยาก บอกตำแหน่งของสาระต่างๆ

ในเรื่องที่ได้อ่าน สามารถตีความและแปลความจากข้อเขียนที่ค่อนข้างซับซ้อน สามารถประเมินและวิเคราะห์ทั้งเนื้อหาและรูปแบบของการเขียน แล้วสะท้อนออกมาเป็นปฏิกิริยาตอบสนอง หรือเป็นแนวคิดของตนเองโดยมีข้อเขียนที่อ่านเป็นหลัก

ระดับ 5 สามารถจัดการกับข้อเขียนที่ยากและซับซ้อน เช่น สามารถอ่าน

ข้อเขียนที่มีสาระยากๆ และที่ไม่ได้พบโดยทั่วไปในข้อเขียนอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าสามารถ

เข้าใจ แปลความ ตีความข้อเขียน สามารถอ้างอิง หรือเชื่อมโยงสาระที่อ่านกับ วัตถุประสงค์หรือภารกิจของตน และสามารถวิเคราะห์และประเมินการเขียน อย่างวิพากษ์วิจารณ์ สามารถคาดการณ์ หรือสร้างสมมติฐานจากสิ่งที่ได้อ่าน และดึงเอาความรู้มาสร้างเป็นแนวคิดของตนได้ แม้สิ่งนั้นจะไม่คุ้นเคยหรือไม่ใกล้เคียง กับสิ่งที่คาดหวังก็ตาม

Finocchiaro and Sako (1983, pp. 97–98, อ้างถึงใน เพ็ญยูภา สุขเอม, 2550, หน้า 34) กล่าวถึง แบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลความเข้าใจในการอ่านมีอยู่ 3 แบบ คือ

1. แบบทดสอบอัตนัย (Subject Test) ได้แก่ แบบทดสอบความเรียง โดยให้ผู้เรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านโดยเขียนคำตอบเป็นประโยคหรือข้อความยาวๆ

2. แบบทดสอบปรนัย (Objective Test) ได้แก่ แบบทดสอบ แบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบเติมคำ แบบจับคู่ เป็นต้น

3. แบบทดสอบกึ่งปรนัย (Semi- objective Test) ได้แก่ แบบทดสอบ ที่ต้องการคำตอบสั้นๆ ให้เติมหรือต่อให้สมบูรณ์ ให้คะแนนโดยครูประจำชั้นหรือผู้ทดสอบ ที่มีความสามารถในการประเมินผล

ปาริชาติ ชินโน (2555, หน้า 103) การประเมินผลความสามารถในการอ่าน ต้องวัดพฤติกรรมให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ประเมิน ให้ครบสมรรถภาพทั้ง 5 และวัดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เกณฑ์ที่ใช้แบ่งระดับ ความสามารถในการอ่าน มี 5 ระดับ คือ ชั้นสามารถจัดการกับสิ่งที่อ่านในภารกิจต่างๆ ได้ ชั้นมีความชำนาญในการอ่านในระดับพื้นฐาน ชั้นสามารถอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาที่ ค่อนข้างยาก ชั้นสามารถอ่านและเข้าใจเนื้อเรื่องที่ค่อนข้างซับซ้อน และชั้นที่สามารถอ่าน อย่างเข้าใจในเรื่องที่ยากและซับซ้อนได้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถ ในการอ่าน ได้แก่ แบบทดสอบ ซึ่งมี 3 แบบ คือ แบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบปรนัย และแบบทดสอบกึ่งปรนัย

สรุปได้ว่า การประเมินผลความสามารถในการอ่าน ต้องวัดพฤติกรรมให้ ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ประเมินให้ครบสมรรถภาพ ทั้ง 5 และวัดด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้วัดพฤติกรรมในการอ่าน ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การแปลความ การตีความ และการขยายความ โดยใช้แบบทดสอบ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบเนื้อหา เรื่องการอ่าน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์เป็นสมรรถภาพด้านหนึ่งของสมอง ซึ่งนักวิชาการได้ให้จำกัดความของการคิดวิเคราะห์ ไว้ดังนี้

1. ความหมายของการคิดวิเคราะห์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 251, 1071) ให้ความหมายคำว่า “คิด” หมายความว่าทำให้ปรากฏเป็นรูป หรือประกอบให้เป็นรูปหรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ ใคร่ครวญ ไตร่ตรองคาดคะเนคำนวณ มุ่ง จงใจ ตั้งใจ ส่วนคำว่า “วิเคราะห์” มีความหมายว่า ใคร่ครวญแยกออกเป็นส่วนๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ ดังนั้นคำว่า คิดวิเคราะห์ จึงมีความหมายว่าเป็นการใคร่ครวญ ตรีกตรองอย่างละเอียดรอบคอบแยกเป็นส่วนๆ ในเรื่องราวต่างๆ อย่างมีเหตุผล โดยหาจุดเด่น จุดด้อยของเรื่องนั้นๆ และเสนอแนะสิ่งที่เหมาะสมอย่างมีความเป็นธรรมและเป็นไปได้ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการคิดวิเคราะห์ จึงสามารถกระทำได้โดยการฝึกทักษะการคิดและให้นักเรียนมีโอกาสได้คิดวิเคราะห์ สามารถเสนอความคิดของตนและอภิปรายร่วมกันในกลุ่มอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอโดยครู และนักเรียนต่างยอมรับเหตุผลและความคิดของแต่ละคน โดยเชื่อว่าไม่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, หน้า 24) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นความสามารถในการจำแนกแจกแจงและแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ (2547, หน้า 9) กล่าวถึง ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของเรื่องราวหรือเหตุการณ์และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 51-58) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า หมายถึง การระบุเรื่องหรือปัญหา จำแนกแยกแยะเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบระบุเหตุผลหรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของ

ข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลหรือหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เพียงพอในการตัดสินใจ/
แก้ปัญหา/คิดสร้างสรรค์

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2553, หน้า 54-55) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดและจำแนกแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ออกเป็นส่วนย่อยเพื่อค้นหาความจริง ความสำคัญ แก่นแท้ องค์ประกอบหรือหลักการของเรื่องนั้นๆ สามารถตีความสิ่งที่เห็น ทั้งที่อาจแฝงซ่อนอยู่ภายในสิ่งต่างๆ หรือปรากฏได้อย่างชัดเจนรวมทั้งหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ ว่าเกี่ยวพันกันอย่างไร อาศัยหลักการใดจนได้ความคิด เพื่อนำไปสู่การสรุปการประยุกต์ใช้ การทำนายหรือคาดการณ์สิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553, หน้า 68) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่าหมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อหาต่างๆ โดยการจำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบข้อมูลจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบตีความ และทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของสิ่งนั้น โดยมีหลักฐานอ้างอิงเพื่อหาข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้และใช้กระบวนการตรรกวิทยาในการสรุปตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและสมเหตุสมผล

สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการจำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบข้อมูล พิจารณาข้อมูล หรือวินิจฉัย ว่าอะไรสำคัญหรือจำเป็น สิ่งไหนเป็นเหตุ สิ่งไหนเป็นผล เป็นการค้นหาสาระสำคัญ หรือการค้นหาความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ เพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงหรือนำข้อมูลที่เชื่อถือมายืนยันในการตัดสินใจ ซึ่งขาดเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นและให้ข้อสรุปอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

2. ลักษณะการคิดวิเคราะห์

สุวิทย์ มูลคำ (2547, หน้า 23-24) ได้จำแนกการคิดวิเคราะห์ออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบของพืช สัตว์ ข้าว ข้อความหรือเหตุการณ์

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่างๆ โดยการระบุนความสัมพันธ์ระหว่างการคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล หรือความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ส่วนสำคัญในเรื่องนั้นๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด เช่น การให้ผู้เรียนค้นหาหลักการของเรื่อง การระบุนจุดประสงค์ของผู้เรียน ประเด็นสำคัญของเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการจูงใจผู้อ่าน และรูปแบบของภาษาที่ใช้ เป็นต้น

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2550, หน้า 72-73) ได้กล่าวถึง ลักษณะการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า การคิดวิเคราะห์มีลักษณะเป็นการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่วิเคราะห์ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายลงไปว่าจะคิดวิเคราะห์เพื่ออะไร ด้วยการใช้ทฤษฎีใดๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมมาเป็นกรอบในการคิดวิเคราะห์แล้วต้องสรุปผลรายงานให้ชัดเจน สำหรับการคิดวิเคราะห์เป็นจะต้องมีพื้นฐานหลายประการในการที่จะนำสู่การคิดวิเคราะห์ ซึ่งได้แก่

1. ลักษณะการคิดที่เป็นหัวใจของการคิด คือเป้าหมายของการคิด
2. ลักษณะการคิดระดับพื้นฐาน มี 4 ลักษณะ ประกอบด้วย
 - 2.1 การคิดคล่อง
 - 2.2 การคิดหลากหลาย
 - 2.3 การคิดละเอียดลออ
 - 2.4 การคิดให้ชัดเจน
3. ลักษณะการคิดระดับกลาง มี 4 ลักษณะ ประกอบด้วย
 - 3.1 การคิดกว้าง
 - 3.2 การคิดลึกซึ้ง
 - 3.3 การคิดไกล
 - 3.4 การคิดอย่างมีเหตุผล
4. ลักษณะการคิดระดับสูง ได้แก่ การคิดที่ต้องมีกระบวนการ มีขั้นตอนที่มากและซับซ้อนที่เรียกว่า กระบวนการคิด และกระบวนการคิดที่มีความสำคัญและจำเป็นมาก คือกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งหากบุคคลใดสามารถคิดได้อย่างมีวิจารณญาณก็จะสานความคิดที่ผ่านมากลั่นกรองมาดีแล้ว และนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้

จากการกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของการคิดเป็นการคิดที่มีจุดมุ่งหมาย มีขอบเขตในการวิเคราะห์ สามารถแยกแยะเรื่องราว เหตุการณ์ หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อหาข้อเท็จจริง อย่างสมเหตุสมผลโดยอาศัยการวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

3. ทักษะการคิดวิเคราะห์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 1071) กล่าวว่าไว้ว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึงความชำนาญในการคิดใคร่ครวญอย่างละเอียดรอบคอบในเรื่องราวต่างๆ อย่างมีเหตุผล โดยหาส่วนดี ส่วนบกพร่อง หรือ จุดเด่นจุดด้อยของเรื่องนั้นๆ แล้วเสนอแนะสิ่งที่ดี สิ่งที่เหมาะสมนั้นอย่างยุติธรรม

Bloom (1956, หน้า 201-207, อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2553, หน้า 56-59) ได้กล่าวถึง ทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยทักษะสำคัญๆ 3 ด้าน ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่างๆ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่า สิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด ประกอบด้วย

1.1 วิเคราะห์ชนิด เป็นการให้นักเรียนวินิจฉัยว่า สิ่งนั้น เหตุการณ์นั้นๆ จัดเป็นชนิดใด ลักษณะใด เพราะเหตุใด เช่น ข้อความนี้ (ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว) เป็นข้อความชนิดใด ม้าน้ำเป็นพืชหรือสัตว์

1.2 วิเคราะห์สิ่งสำคัญ เป็นการวินิจฉัยว่าสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่สำคัญ เป็นการค้นหาสาระสำคัญ ข้อความหลัก ข้อสรุป จุดเด่น จุดด้อย ของสิ่งต่างๆ เช่น สาระของเรื่องนี้คืออะไร ควรตั้งชื่อเรื่องนี้ว่าอะไร

1.3 วิเคราะห์เลศนัยเป็นการค้นหาสิ่งที่แอบแฝงซ่อนเร้น หรืออยู่เบื้องหลังจากสิ่งที่เห็น ซึ่งมีได้บอกตรงๆ แต่มีร่องรอยของความจริงซ่อนเร้นอยู่ เช่น สมทรงเป็นป่าของฉัน (จึงหมายความว่า สมทรงเป็นผู้หญิง)

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ว่า มีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน ได้แก่

2.1 วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์

- มุ่งให้คิดว่าเป็นความสัมพันธ์แบบใดมีสิ่งใดสอดคล้องกันหรือไม่สอดคล้องกัน มีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ และมีสิ่งใดไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ มีข้อความใด มีสิ่งใดไม่สมเหตุสมผล เพราะอะไร

2.2 วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์

- สิ่งใดเกี่ยวข้องกันมากที่สุด สิ่งใดสัมพันธ์กับสถานการณ์ หรือเรื่องราวมากที่สุด

2.3 วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์

- เมื่อเกิดสิ่งนี้แล้ว เกิดผลลัพธ์อะไรตามมาบ้างตามลำดับ การเรียงลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ วงจรของสิ่งต่างๆ สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาตามลำดับขั้นตอน

2.4 วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ

- การกระทำแบบนี้เพื่ออะไร การทำบุญตักบาตร (สุขใจ)
- เมื่อทำอย่างนี้แล้วจะเกิดสัมฤทธิ์ผลอะไร
- ทำอย่างนี้มีเป้าหมายอะไร มีจุดมุ่งหมายอะไร

2.5 วิเคราะห์สาเหตุและผล

- สิ่งใดเป็นสาเหตุของเรื่องนี้
- หากไม่ทำอย่างนี้ผลจะเป็นอย่างไร
- ข้อความใดเป็นเหตุผลแก่กัน หรือขัดแย้งกัน

2.6 วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปไมย เช่น

- ปืนเร็วเหมือนนก
- ช้อนคู่ล่อม ตะปูจะคู่กับอะไร
- ควายนอนในนา ปลาอยู่ในน้ำ
- ระบบประชาธิปไตยเหมือนกับระบบการทำงานของอวัยวะ

ในร่างกาย

3. การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principles)

หมายถึง การค้นหาโครงสร้างเชิงระบบ เรื่องราว สิ่งของและการทำงานต่างๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ในสภาพเช่นนั้น เนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร มีเทคนิคอะไรหรือยึดคติใด มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์หลักการเป็นการ

วิเคราะห์ที่ถือว่ามีความสำคัญที่สุด การที่จะวิเคราะห์เชิงหลักการได้ดี จะต้องมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ได้ดีเสียก่อน เพราะผลจากความสามารถในการวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะทำให้สามารถสรุปเป็นหลักการได้ ประกอบด้วย

3.1 วิเคราะห์โครงสร้าง เป็นการค้นหาโครงสร้างของสิ่งต่างๆ เช่น

- การทำวิจัยมีกระบวนการทำงานอย่างไร
- สิ่งนี้บ่งบอกความคิดหรือเจตนาอะไร
- คำกล่าวนี้ มีลักษณะอย่างไร (ชวนเชิญ โฆษณาชวนเชื่อ)
- กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3.2 วิเคราะห์หลักการ เป็นการแยกแยะเพื่อค้นหาความจริงของสิ่งต่างๆ แล้วสรุปเป็นคำตอบหลักได้

- หลักการของเรื่องนี้มีว่าอย่างไร
- เหตุใดความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงไม่มีที่ท่าจะยุติลงได้
- หลักการในการสอนของครูควรเป็นอย่างไร

ลักษณะของสิ่งต่างๆ ที่จะนำมาใช้คิดในการวิเคราะห์ เช่นวิเคราะห์วัตถุประสงค์ วิเคราะห์สถานการณ์ วิเคราะห์บุคคล วิเคราะห์ข้อความ วิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์สารคดี เป็นต้น สรุปได้ว่า ในการวิเคราะห์จะวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเชิงกายภาพ เชิงรูปธรรม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงนามธรรม

Marmoza (2001, อ้างถึงใน ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2553, หน้า 59)

ได้กล่าวว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. ทักษะการจำแนก เป็นความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยต่างๆ ทั้งเหตุการณ์ เรื่องราวสิ่งของออกเป็นส่วนย่อยๆ ให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์ สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่างๆ ได้

2. ทักษะการจัดหมวดหมู่ เป็นความสามารถในการจัดประเภท จัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน โดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นประเภทเดียวกัน

3. ทักษะการเชื่อมโยง เป็นความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไร

4. ทักษะการสรุปความ หมายถึง ความสามารถในการจับประเด็นและสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้ได้

5. การประยุกต์ เป็นความสามารถในการนำความรู้ หลักการและทฤษฎีมาใช้ในสถานการณ์ต่างๆ สามารถคาดการณ์ ประเมิน พยากรณ์ ขยายความ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

จากการประมวลแนวคิดของ Bloom และ Marnozza จะเห็นได้ว่าทั้งสองแนวคิดมีความคล้ายคลึงกัน ดังแสดงในตาราง

ตาราง 3 แสดงทักษะการคิดวิเคราะห์ของ Bloom และ Marnozza

ทักษะการคิดวิเคราะห์	
แนวคิดของ Bloom	แนวคิดของ Marnozza
1. การวิเคราะห์ความสำคัญหรือวิเคราะห์เนื้อหา	1. การจำแนก 2. การจัดหมวดหมู่
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์	3. การเชื่อมโยง
3. การวิเคราะห์หลักการ	4. การสรุปความ 5. การประยุกต์

สรุปได้ว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ ตามแนวคิดของ Bloom ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การวิเคราะห์ความสำคัญหรือวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และตามแนวคิดของ Marnozza ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การจำแนก การจัดหมวดหมู่ การเชื่อมโยง การสรุปความ และการประยุกต์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบของ Bloom

4. องค์ประกอบการคิดวิเคราะห์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 52) กล่าวว่า องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. การตีความ ความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เพื่อแปลความของสิ่งนั้นขึ้นกับความรู้ประสบการณ์และค่านิยม
2. การมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์

3. การช่างสังเกต สงสัย ช่างถามขอบเขตของคำถาม ที่เกี่ยวข้องกับ การคิดเชิงวิเคราะห์ที่จะยึดหลัก 5 W 1 H คือ ใคร (Who) อะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How)

4. การหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (คำถาม) ค้นหาคำตอบได้ว่าอะไร เป็นสาเหตุให้เรื่องนั้นเชื่อมกับสิ่งนี้ได้อย่างไร เรื่องนี้ใครเกี่ยวข้องเมื่อเกิดเรื่องนี้ส่งผล กระทบอย่างไรมีองค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้นมีวิธีการ ขั้นตอนการทำให้เกิดสิ่งนี้ อย่างไร มีแนวทางแก้ไขปัญหอย่างไรบ้างถ้าทำเช่นนี้จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคตลำดับ เหตุการณ์นี้ดูว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรเขาทำสิ่งนี้ได้อย่างไรสิ่งนี้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ อย่างไร

วณิช สุธารัตน์ (2547, หน้า 125-128) การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการ ที่ใช้ปัญญาหรือใช้ความคิดนำพฤติกรรม ผู้ที่คิดวิเคราะห์เป็นจึงสามารถใช้ปัญญานำชีวิตได้ ในทุกๆ สถานการณ์เป็นบุคคลที่ไม่โลภไม่เห็นแก่ตัวไม่ยึดเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง มีเหตุผล ไม่มีอคติมีความยุติธรรม และพร้อมที่จะสร้างสันติสุขในทุกโอกาสการคิดวิเคราะห์จะต้อง อาศัยองค์ประกอบที่สำคัญสองเรื่อง คือเรื่องความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้อง กับเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อใช้ในการคิดวิเคราะห์ซึ่งทั้งสองเรื่องมีความสำคัญต่อการคิด วิเคราะห์เป็นอย่างดี

ความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้องการที่จัดให้เรื่องของการให้ เหตุผลอย่างถูกต้องว่ามีความสำคัญก็เนื่องจากในเรื่องของการคิดการใช้ปัญญาทั้งหลาย นั้นเรื่องของเหตุผลจะต้องมีความสำคัญ ถ้าเหตุผลที่ให้ในเบื้องต้นไม่ถูกต้องหรือมีความ คลุมเครือไม่ชัดเจนแล้วกระบวนการคิดก็จะเป็นความไม่ชัดเจนตามไปด้วยการเชื่อมโยงสาระ ต่างๆเข้าด้วยกันย่อมไม่สามารถกระทำได้ และมีผลสืบเนื่องต่อไปคือทำให้การสรุปประเด็น ที่ต้องการทั้งหลายขาดความชัดเจน หรืออาจผิดพลาดตามไปด้วยความสามารถในการ ให้เหตุผลอย่างถูกต้องประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการให้เหตุผลวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของการให้เหตุผลต้องมีความชัดเจนโดยปกติการให้เหตุผลในเรื่องต่างๆ บุคคล จะต้องให้เหตุผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของเรื่องนั้นเช่นในการเขียน เรียงความ งานวิจัย การอภิปราย ฯลฯ ถ้าวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้มีความ ชัดเจนการให้เหตุผลก็จะเป็นเรื่องง่าย แต่ถ้าไม่ชัดเจน หรือมีความสลับซับซ้อนจะต้องทำ ให้ชัดเจนการให้เหตุผลก็จะเป็นเรื่องง่ายหรืออาจจะต้องแบ่งแยกออกเป็นข้อย่อยๆ เพื่อลด

ความสลับซับซ้อนลงและนอกจากนี้เป็นเป้าหมายจะต้องมีความสำคัญและมองเห็นว่าสามารถจะทำให้สำเร็จได้จริงๆ

2. ความคิดเห็นหรือกรอบความจริงที่นำมาอ้าง เมื่อมีการให้เหตุผลต้องมีความคิดเห็นหรือกรอบของความจริงที่นำมาสนับสนุนถ้าสิ่งที่นำมาอ้างมีข้อบกพร่อง การให้เหตุผลก็จะผิดพลาดหรือบกพร่องตามไปด้วยความคิดเห็นที่แคบเฉพาะตัว ซึ่งอาจเกิดจากอคติหรือการเทียบเคียงที่ผิดทำให้การให้เหตุผลทำได้ในขอบเขตอันจำกัด เทียงตรง และมีเสถียรภาพ

3. ความถูกต้องของสิ่งที่อ้างอิง การอ้างอิงข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ หรือสิ่งต่างๆมีหลักการอยู่ว่า สิ่งที่นำมาอ้างจะต้องมีความชัดเจน มีความสอดคล้องและมีความถูกต้องแน่นอนถ้าสิ่งที่นำมาอ้างผิดพลาดการสรุปผลหรือการสร้างกฎเกณฑ์ต่างๆที่เป็นผลสืบเนื่องย่อมผิดพลาดด้วย สิ่งที่ต้องระมัดระวังก็คือต้องเข้าใจข้อจำกัดของข้อมูลต่างๆ ลองหาข้อมูลอื่นๆ ที่มีลักษณะตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกับข้อมูลที่เราถืออยู่บ้างว่ามีหรือไม่ว่าก็ต้องแน่ใจว่าข้อมูลที่ใช้อ้างนั้นมีความสมบูรณ์เพียงพอด้วยข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีความถูกต้องมีการบิดเบือนหรือการนำเสนอเพียงบางส่วนและบิดบังหรือมีเจตนาปล่อยปละละเลยในบางส่วนทำให้การนำไปอ้างอิงหรือเผยแพร่ขาดความสมบูรณ์ก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบหรือสร้างความเสียหายต่อบุคคลองค์การหรือสังคมได้ดังนั้นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารก่อนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงทุกๆ เรื่องจึงเป็นเรื่องที่ควรจะทำด้วยความรอบคอบและระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง

4. การสร้างความคิดหรือความคิดรวบยอดการให้เหตุผลจะต้องอาศัย การสร้างความคิดหรือความคิดรวบยอดซึ่งมีตัวประกอบที่สำคัญคือทฤษฎี กฎ หลักการ อันเป็นตัวประกอบสำคัญของการสร้างความคิดหรือความคิดรวบยอดถ้าหากเข้าใจ ผิดพลาดในเรื่องของทฤษฎีกฎ หรือหลักการต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วการสร้างความคิดหรือความคิดรวบยอดก็จะผิดพลาด การให้เหตุผลก็จะไม่ถูกต้องด้วยดังนั้นเมื่อสร้างความคิดหรือความคิดรวบยอดขึ้นมาได้แล้ว จะต้องแสดงหรืออธิบายเพื่อบ่งบอกออกมาให้ชัดเจน ลักษณะของความคิดรวบยอดที่ดีจะต้องมีความกระจ่างมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์มีความลึกซึ้งและมีความเป็นกลางไม่โน้มเอียงไปทางใดทางหนึ่ง

5. ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลกับสมมติฐานการให้เหตุผลขึ้นอยู่กับสมมติฐานเมื่อใดมีการกำหนดสมมติฐานขึ้นมาในกระบวนการแก้ปัญหาต้องแน่ใจว่าสมมติฐานนั้นกำหนดขึ้นจากสิ่งที่เป็นความจริงและจากหลักฐานที่ปรากฏอยู่

ความบกพร่องในการให้เหตุผลสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลไปติดยึดในสมมติฐานที่ตั้งขึ้น จนทำให้ความคิดเห็นโน้มเอียงหรือผิดไปจากสภาพที่ควรจะเป็นสมมติฐานที่ดีจะต้อง มีความชัดเจน สามารถตัดสินใจ และมีเสถียรภาพเช่นเดียวกัน

6. การลงความเห็น การให้เหตุผลในทุกๆ เรื่องจะต้องแสดงถึงความ เข้าใจด้วยการสรุปและให้ความหมายของข้อมูลลักษณะการให้เหตุผลนั้นโดยธรรมชาติ จะเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เชื่อมโยงกันอยู่ระหว่างเหตุกับผลเช่นเพราะว่าสิ่งนี้เกิดสิ่งนั้น จึงเกิดขึ้นหรือเพราะว่าสิ่งนี้เป็นอย่างนี้สิ่งที่เกิดขึ้นจากสิ่งนี้จึงเป็นอย่างนั้นถ้าความเข้าใจ ในข้อมูลเบื้องต้นผิดพลาดการให้เหตุผลย่อมผิดพลาดด้วยทางออกที่ดีก็คือ การลง ความเห็นจะทำให้ได้ก็ต่อเมื่อมีหลักฐานบ่งบอกอย่างชัดเจนจะต้องตรวจสอบความเห็นนั้น สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อไหนและมีอะไรเป็นตัวชี้ นำอยู่อีกบ้างซึ่งอาจ ทำให้การลงความเห็นผิดพลาด

7. การนำไปใช้เมื่อมีข้อสรุปแล้วจะต้องมีการนำไปใช้หรือมีผลสืบเนื่อง จะต้องมีความคิดเห็นประกอบว่าข้อสรุปที่เกิดขึ้นนั้นสามารถนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด ควรจะนำไปใช้ลักษณะใดจึงจะถูกต้องลักษณะใดไม่ถูกต้องโดยพยายามคิดถึงทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นผลต่อเนื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการคิดวิเคราะห์ที่ดีหรือมีมาตรฐาน ในอันดับแรกจะต้องรู้จักการให้เหตุผลที่ถูกต้องซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ตามที่ได้แสดงรายละเอียดมาแล้วเรื่องที่สำคัญและเป็นหัวใจของการคิดวิเคราะห์อีกเรื่อง หนึ่งก็คือเทคนิคการตั้งคำถาม เพื่อการวิเคราะห์เป็นการบอกให้ทราบว่ามีนักคิดวิเคราะห์ จะต้องใช้คำถามอย่างไรเพื่อเป็นการนำความคิดไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งมีรายละเอียด ต่างๆ ดังนี้

เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อการคิดวิเคราะห์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญพอๆ กับความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้องการตั้งคำถามที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้การให้ เหตุผลเป็นไปด้วยความสะดวกมีระบบและช่วยแก้ปัญหาได้ นักคิดวิเคราะห์ต้องมีความสามารถในการตั้งคำถามหลายๆ แบบคำถามที่ต้องการคำตอบกว้างๆ ต้องการ หลายๆ คำตอบคำถามต้องการคำตอบเดียวแต่มีความลึกซึ่งลักษณะคำถามที่จะช่วยให้ คิดหาเหตุผลในระดับลึกหรือมีเหตุผลจากการใช้ปัญญาของการคิดวิเคราะห์นั้น จะต้องมี คุณสมบัติ 8 ประการ (Center for Critical Thinking, 1996, หน้า 8-9, อ้างถึงใน วณิช สุรารัตน์, 2547, หน้า 128-130) ดังต่อไปนี้

1. ความชัดเจน (Clarity) ความชัดเจนของปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการคิด เช่นตัวอย่างของปัญหาที่ตั้งขึ้นมาเพื่อตรวจสอบความชัดเจนเช่นยังมีเรื่องอะไรอีกในส่วนนี้ที่เรายังไม่รู้สามารถยกตัวอย่างมาอ้างอิงได้หรือไม่สามารถอธิบายขยายความส่วนนั้นให้มากขึ้นได้หรือไม่

2. ความเที่ยงตรง (Accuracy) เป็นคำถามที่บอกว่าทุกคนสามารถตรวจสอบได้ถูกต้องตรงกันหรือไม่ เช่น จริงหรือเป็นไปได้หรือไม่ทำไมถึงเป็นไปได้ สามารถตรวจสอบได้หรือไม่ตรวจสอบอย่างไรเราจะหาข้อมูลหลักฐานได้อย่างไรถ้าตรงนั้นเป็นเรื่องจริงเราจะทดสอบมันได้อย่างไร

3. ความกระชับ ความพอดี (Precision) เป็นความกะทัดรัด ความเหมาะสม ความสมบูรณ์ของข้อมูล เช่นจำเป็นต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องนี้อีกหรือไม่ ทำให้ดูดีกว่านี้ได้อีกหรือไม่ทำให้กระชับกว่านี้ได้อีกหรือไม่

4. ความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง (Relevance) เป็นการตั้งคำถามเพื่อคิด เชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ เช่นสิ่งนั้นเกี่ยวข้องกับปัญหาอย่างไร มันเกิดสิ่งต่างๆ ขึ้นตรงนั้นได้อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นตรงนั้น มันมีที่มาอย่างไรตรงส่วนนั้นช่วยให้เราเข้าใจอะไรได้บ้าง

5. ความลึก (Depth) หมายถึง ความหมายในระดับที่ลึกความคิดลึกซึ้ง การตั้งคำถามที่สามารถเชื่อมโยงไปยังการคิดหาคำตอบที่ลึกซึ้งถือว่าคำถามนั้นมีคุณค่ายิ่ง เช่น ตัวประกอบอะไรบ้างที่ทำให้ตรงนี้เป็นปัญหาสำคัญอะไรที่ทำให้ปัญหาเรื่องนี้ มันซับซ้อนสิ่งใดบ้างที่เป็นความลำบากหรือความยุ่งยากที่เราจะต้องพบ

6. ความกว้างของการมอง (Breadth) เป็นการทดลองเปลี่ยนมุมมอง โดยให้ผู้อื่นช่วยเช่นจำเป็นต้องมองสิ่งนี้จากด้านอื่น คนอื่น ด้วยหรือไม่มองปัญหานี้โดยใช้วิธีทางอื่นๆ บ้างหรือไม่ควรจะให้ความสำคัญของความคิดเห็นจากบุคคลอื่นหรือไม่ ยังมีข้อมูลอะไรในเรื่องนี้อีกหรือไม่ที่ไม่นำมากล่าวถึง

7. หลักตรรกวิทยา (Logic) มองในด้านของความคิดเห็นและการใช้เหตุผล เช่นทุกเรื่องที่เรารู้เราเข้าใจตรงกันหมดหรือไม่ สิ่งที่เราพูดมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่ สิ่งที่เราพูดนั้นเป็นเหตุผลที่สมบูรณ์หรือไม่สิ่งที่กล่าวอ้างมีขอบข่ายครอบคลุมรายละเอียดทั้งหมดหรือไม่

8. ความสำคัญ (Significance) ซึ่งหมายถึง การตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบว่าสิ่งเหล่านั้นมีความสำคัญอย่างแท้จริงหรือไม่ทั้งนี้เนื่องจากในบางครั้งพบว่าความสำคัญเป็นสิ่งที่เราต้องการจะให้เป็นอย่างมากกว่าเป็นความสำคัญจริงๆ เช่นส่วนไหนของความจริง

ที่สำคัญที่สุด ยังมีเรื่องอื่นๆ ที่มีความสำคัญอยู่อีกหรือไม่นี่คือปัญหาที่สำคัญที่สุดในเรื่องนี้ ใช้หรือไม่ตรงนี้เป็นจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจหรือเปล่า

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการคิดวิเคราะห์จะเกิดความสมบูรณ์ได้นั้นนอกจากจะต้องอาศัยความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้องแล้วเรื่องของเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อการวิเคราะห์ก็มีความสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันโดยที่องค์ประกอบทั้งสองส่วนนี้จะทำงานประสานสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืนในทุกๆ ขั้นตอนของกระบวนการคิดวิเคราะห์ ส่วนประกอบทั้งสองส่วนจะต้องไปด้วยกัน คุณค่าความสวยงาม ความลงตัว รวมทั้งประโยชน์อย่างสมบูรณ์จึงจะเกิดขึ้นได้

5. ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

สุวิทย์ มูลคำ (2547, หน้า 39) ได้อธิบายประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า

1. ช่วยให้เราเข้าใจเหตุจริงรู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้นเข้าใจความเป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์ต่างๆ รู้ว่าเรื่องนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้างทำให้เราได้รู้ข้อเท็จจริงที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาการประเมินการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง
2. ช่วยให้เราสำรวจความสมเหตุสมผลของข้อมูลที่ปรากฏและไม่ต้องวนสรุปตามอารมณ์ความรู้สึกหรืออคติแต่สืบค้นตามหลักข้อมูลที่เป็นจริง
3. ช่วยให้เราไม่ต้องวนสรุปสิ่งใดง่ายๆ แต่สื่อสารตามความเป็นจริง ขณะเดียวกันจะช่วยให้เราไม่หลงเชื่อข้ออ้างอิงที่เกิดจากตัวอย่างเพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาเหตุผลและปัจจัยเฉพาะในแต่ละกรณีได้
4. ช่วยพิจารณาสาระสำคัญอื่นๆ ที่ถูกบิดเบือนไปจากความประทับใจในครั้งแรกทำให้เรามองอย่างครบถ้วนในแง่มุมอื่นๆ ที่มีอยู่
5. ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกตการหาความแตกต่างของสิ่งที่ปรากฏพิจารณาตามความสมเหตุสมผลของสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนที่จะสรุปสิ่งใดลงไป
6. ช่วยให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลานั้น โดยไม่ฟังฟังอคติที่ก่อตัวอยู่ในความทรงจำทำให้เราสามารถประเมินสิ่งต่างๆ ได้อย่างสมจริง
7. ช่วยประมาณความน่าจะเป็นโดยสามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เราวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยอื่นๆ ของสถานการณ์ ณ เวลานั้นอันจะช่วยเราคาดการณ์

ความน่าจะเป็นได้สมเหตุสมผลมากกว่า

ลักษณะ สรีวิวัฒน์ (2550, หน้า 74-79) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา Robert J. Sternberg (ลักษณะ สรีวิวัฒน์, 2550, หน้า 74) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดในการประสบความสำเร็จ (Successful Intelligence) ไว้ว่าคนเราจะเฉลียวฉลาดนั้นต้องประกอบไปด้วยความฉลาด 3 ด้าน ได้แก่ ความฉลาดในการสร้างสรรค์ (Creative Intelligence) ความฉลาดในการวิเคราะห์ (Analytical Intelligence) ความฉลาดในการปฏิบัติ (Practical Intelligence) โดยในส่วนของความฉลาดในการวิเคราะห์นั้น
 2. ช่วยให้คำนึงถึงความสมเหตุสมผลของขนาดกลุ่มตัวอย่างในการสรุปเรื่องต่างๆ เรามักไม่คำนึงถึงจำนวนข้อมูลที่สามารถบ่งชี้ความสมเหตุสมผลของเรื่องนั้นๆ แต่มักจะด่วนสรุปสิ่งต่างๆ ไปตามอารมณ์ความรู้สึก หรือเหตุผลที่ตนมีอยู่ ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงของสิ่งนั้น เรามักจะเห็นตัวอย่างเพียง 2-3 ตัวอย่าง แล้วรีบด่วนสรุปโดยไม่คำนึงถึงจำนวนตัวอย่างว่ามีปริมาณเพียงพอที่จะนำไปสู่ข้อสรุปได้หรือไม่ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ การสรุปเช่นนี้ เรียกว่า การสรุปแฝงด้วยความมีอคติ ดังนั้นควรสืบค้นหาตามหลักการและเหตุผลและข้อมูลที่เป็นจริงให้ชัดเจนก่อนจึงมีการสรุป
 3. ช่วยลดการอ้างประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อสรุปทั่วไป การสรุปเรื่องต่างๆ ในหลายเรื่องมีคนจำนวนไม่น้อยที่ใช้ประสบการณ์ที่เกิดกับตนเองเพียงคนเดียว มาสรุปเป็นเรื่องทั่วไป
 4. ช่วยขุดค้นสาระของความประทับใจครั้งแรก ถ้าเราเคยสังเกตเกี่ยวกับความรู้สึกในการกระทำสิ่งใดๆ เป็นครั้งแรก เรามักจะประทับใจในความรู้สึกนั้นไว้
 5. ช่วยตรวจสอบการคาดคะเนบนฐานความรู้เดิมในหลายๆ เรื่องที่เราจะสรุปตามความรู้ความเข้าใจของเราเกี่ยวกับการคาดการณ์ความน่าจะเป็นของสิ่งนั้น ในอนาคตมิใช่บนพื้นฐานข้อมูลที่ปรากฏต่อการคาดการณ์บนพื้นฐานความจริงที่รับรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น
 6. ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ส่วนบุคคล ในการวินิจฉัย คำกล่าวของคนนั้นจำเป็นต้องตระหนักให้ดีกว่า ประสบการณ์ของแต่ละคนมีแนวโน้มที่จะมีอคติ ดังนั้นการคิดวิเคราะห์จะช่วยให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

ณ เวลานั้น โดยไม่มีอคติที่ก่อดำเนินอยู่ในความทรงจำและจะทำให้เราสามารถประเมินสิ่งต่างๆ ได้อย่างสมจริง

7. เป็นพื้นฐานการคิดในมิติอื่นๆ การวิเคราะห์นับว่าเป็นปัจจัยที่ทำหน้าที่เป็นปัจจัยหลักสำหรับการคิดในมิติอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งการคิดวิเคราะห์จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดมุมมองเชิงลึก และครบถ้วนในเรื่องนั้นๆ ในอันที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาได้

8. ช่วยให้การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์เกี่ยวข้องกับอาการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ และการทำความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงช่วยเราในเวลาที่ยากลำบากใดๆ ให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัญหานั้น มีองค์ประกอบอะไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น เนื่องจากการแก้ปัญหาใดๆ จำเป็นต้องมีการคิดวิเคราะห์ปัญหาเสียก่อนว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แยกแยะว่ามีกี่ประเภท แต่ละประเภทมีรายละเอียดอย่างไร เพื่อให้สามารถคิดต่อไปได้ว่าแต่ละประเภทจะป้องกันและแก้ไขอย่างไร

9. ช่วยในการประเมินและตัดสินใจ การวิเคราะห์จะช่วยให้เราเข้าใจข้อเท็จจริงหรือเหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจ ที่สำคัญคือจะช่วยให้เราได้ข้อมูลเป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การวิเคราะห์ยังช่วยให้เราสามารถประเมินการณ์และตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้แม่นยำกว่าที่เรามีแต่เพียงข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ และทำให้เรารู้สาเหตุของปัญหา เห็นโอกาสของความน่าจะเป็นในอนาคต

10. ช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผล การคิดวิเคราะห์ช่วยให้การคิดต่างๆ ของเราอยู่บนพื้นฐานของตรรกะและความน่าจะเป็นไปได้อย่างมีเหตุผลมีหลักเกณฑ์ ส่งผลให้มีการคิดจินตนาการ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้รับการตรวจสอบว่าความคิดใหม่นั้นใช้ได้จริงหรือไม่

11. ช่วยให้เราเข้าใจแจ่มกระจ่าง การคิดวิเคราะห์ช่วยให้เราประเมินและสรุปสิ่งต่างๆ บนข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ไม่ใช่สรุปตามอารมณ์ความรู้สึก หรือการคาดการณ์ว่าน่าจะเป็นเช่นนั้น เช่นนี้ การคิดวิเคราะห์ทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ที่สำคัญ คือ ช่วยให้เราได้เรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ได้อย่างเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้น สามารถแยกแยะสิ่งดี-ไม่ดี สิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง

สรุปได้ว่าประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา ลดการอ้างประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อสรุปทั่วไป ตรวจสอบการคาดคะเนบนฐานความรู้เดิม ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากประสบการณ์ส่วนบุคคล ช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผลสามารถแก้ปัญหาประเมินตัดสินใจและสรุปข้อมูลต่างๆ ที่รับรู้ด้วยความสมเหตุสมผล

6. การจัดการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

การจัดการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด มีผู้ศึกษาวิธีและเทคนิคการสอนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้เนื่องจากวิธีการคิดวิเคราะห์มีการปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบและมีความสำคัญอย่างยิ่งอีกทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะของการนำไปปรับแก้ปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์มีนักวิชาการที่ศึกษาข้อมูลจากอดีตจนถึงปัจจุบันได้อธิบายไว้หลายประเด็นดังนี้

Gagne (ทิตนา แชมมณี และคณะ, 2544, หน้า 16) กล่าวถึง การเรียนรู้อื่นๆ ที่เป็นทักษะทางปัญญาประกอบด้วย 4 ทักษะย่อยซึ่งแต่ละระดับเป็นพื้นฐานของกันและกันตามลำดับซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้อื่นๆ ที่เป็นการเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนองและความต่อเนื่องของการเรียนรู้อื่นๆ เป็นลูกโซ่ซึ่งทักษะย่อยแต่ละระดับ ได้แก่

1. การจำแนกแยกแยะ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะคุณสมบัติทางกายภาพของวัตถุต่างๆ ที่รับรู้เข้ามาว่าเหมือนหรือไม่เหมือนกัน

2. การสร้างความคิดรวบยอด หมายถึง ความสามารถในการจัดกลุ่มวัตถุหรือสิ่งต่างๆ โดยระบุคุณสมบัติร่วมกันของวัตถุสิ่งนั้นๆ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ทำให้กลุ่มวัตถุหรือสิ่งต่างๆ เหล่านั้นต่างจากกลุ่มวัตถุหรือสิ่งอื่นๆ ในระดับรูปธรรม และระดับนามธรรมที่กำหนดขึ้นในสังคมหรือวัฒนธรรมต่างๆ

3. การสร้างกฎ หมายถึง ความสามารถในการนำความคิดรวบยอดต่างๆ มารวมเป็นกลุ่มตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น เพื่อให้สามารถสรุปอ้างอิง และตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

4. การสร้างกระบวนการหรือกฎขั้นสูง หมายถึง ความสามารถในการนำกฎหลายๆ ข้อที่สัมพันธ์กันมาประมวลเข้าด้วยกันซึ่งนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ประเวศ วะสี (ทิตนา แชมมณี , 2548, หน้า 301-302) ได้กล่าวว่า ในการเรียนรู้อื่นๆ ต้องให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกคิดฝึกตั้งคำถาม เพราะคำถามเป็นเครื่องมือในการได้มา

ซึ่งความรู้ควรให้ผู้เรียนฝึกการถาม-ตอบซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระจ่างในเรื่องที่ศึกษารวมทั้งได้ฝึกการใช้เหตุผลการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ ฝึกค้นหาคำตอบจากเรื่องที่เรียน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2546, หน้า 130) ได้กล่าวว่า วิธีการคิดวิเคราะห์เป็นการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับทางวิทยาศาสตร์ที่เน้นถึงกระบวนการการคิด เพื่อแก้ปัญหาการคิดวิพากษ์วิจารณ์การคิดตีความ การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ การคิดแบบย้อนทวนการคิดจำแนกแยกแยะการคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์และการคิดจัดอันดับ

Jarolimek (อาร์ม โปธิ์พัฒน์, 2550, หน้า 16) ได้กล่าวว่า วิธีการคิดวิเคราะห์สามารถสอนได้เพราะเป็นเรื่องความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางสมองตามทฤษฎีของ Bloom ว่าด้วยการอธิบายขั้นตอนและการเริ่มจากความรู้ความเข้าใจการนำไปใช้ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการสอนให้เกิดพุทธิพิสัยระดับต่ำส่วนที่อยู่ในระดับสูงคือ การวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินผลในส่วนของการวิเคราะห์ยังได้แยกแยะพฤติกรรมการเรียนรู้คือความสามารถที่จะนำความคิดต่าง ๆ มารวมกันเพื่อนเกิดมโนทัศน์ใหม่ๆ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ต่างๆ

วีระ สดสังข์ (2550, หน้า 26-28) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการคิดสามารถฝึกสมองให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ให้พัฒนาขึ้นสามารถฝึกตามขั้นตอนได้ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์
2. กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์เป็นการกำหนดประเด็นสงสัยจากปัญหาหรือสิ่งที่วิเคราะห์อาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือกำหนดวัตถุประสงค์การวิเคราะห์เพื่อค้นหาความจริงสาเหตุหรือความสำคัญ
3. กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์เพื่อใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้เช่นเกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน
4. กำหนดการพิจารณาแยกแยะ เป็นการกำหนดการพินิจวิเคราะห์แยกแยะและกระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ โดยอาจใช้เทคนิคคำถาม 5 W 1 H ประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) และ How (อย่างไร)
5. สรุปคำตอบเป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

สรุปได้ว่าการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ทำได้โดยการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนอย่างมีระบบจะช่วยให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายซึ่งในขณะเดียวกันกระบวนการทางสมองมีการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนเริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้มีการเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนองของการคิด โดยฝึกคิด ฝึกตั้งคำถามกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ การคิดตีความการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์การคิดแบบย้อนทวน การคิดจำแบบแยกแยะการคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์และการคิดจัดอันดับเป็นการปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนคือการกำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์กำหนดหลักการพิจารณาแยกแยะและสรุปหาคำตอบ

7. การวัดการคิดวิเคราะห์

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2548, หน้า 149-154) กล่าวถึงการวัดการคิดวิเคราะห์ว่า เป็นการวัดความสามารถแยกแยะส่วนย่อยๆ ของเหตุการณ์เรื่องราว หรือ เนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือประสงค์สิ่งใด นอกจากนั้นยังมีส่วนย่อยๆ ที่สำคัญนั้นแต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไร และเกี่ยวพันโดยอาศัยหลักการใดจะเห็นว่าสมรรถภาพด้านการวิเคราะห์จะเต็มไปด้วยการหาเหตุและผลมาเกี่ยวข้องกันเสมอ การวิเคราะห์จึงอาศัยพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ และด้านการนำไปใช้ มาประกอบการพิจารณา การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์แบ่งย่อยออกเป็น 3 ประเภท

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ (Analysis of Elements) เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่อยู่นั้นมีอะไรสำคัญ หรือจำเป็นหรือมีบทบาทที่สุด ตัวไหนเป็นเหตุ ตัวไหนเป็นผล เหตุผลใดถูกต้องและเหมาะสมที่สุด ตัวอย่างคำถาม สิ่งใดที่ขาดเสียไม่ได้ สอนแบบใดเด็กจึงอยากเรียนมากกว่าวิธีอื่น
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationships) เป็นความสามารถในการค้นหาว่าความสำคัญย่อยๆ ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นต่างติดต่อเกี่ยวพันกันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อาจจะถามความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องกับเหตุ เนื้อเรื่องกับผล เหตุกับผล ตัวอย่างคำถาม เช่น เพราะเหตุใดรู้งจึงโค้งตามแนวโค้งของโลก เหตุใดคนตกใจมากจึงเป็นลม
3. การวิเคราะห์หลักการ (Analysis of Organizational Principles) เป็นความสามารถที่จะจับเค้าเงื่อนของเรื่องราวนั้นว่ายึดหลักการใด มีเทคนิคการเขียนอย่างไรจึงชวนให้คนอ่านมีมโนภาพหรือยึดหลักปรัชญาใด อาศัยหลักการใดเป็นสื่อสาร

สัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจคำถามวิเคราะห์หลักการมักจะมีคำลงท้ายว่า...ยึดหลักการใด...มีหลักการใด อยู่เสมอตัวอย่างคำถามประเภท เช่น รถยนต์วิ่งได้ด้วยหลักการใด

สมนึก ภัททิยธนี (2551, หน้า 144-146) กล่าวว่า การวัดการคิดวิเคราะห์เป็นการใช้วิจารณ์ญาณเพื่อไตร่ตรอง การแยกแยะพิจารณาคุณรายละเอียดของสิ่งต่างๆ หรือเรื่องต่างๆว่ามีชิ้นส่วนใดสำคัญที่สุด ของชิ้นส่วนใดสัมพันธ์กันมากที่สุด และชิ้นส่วนเหล่านั้นอยู่รวมกันได้หรือทำงานได้เพราะอาศัยหลักการใดซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การพิจารณาหรือจำแนกว่า ชิ้นส่วนใด เรื่องใด ตอนใดสำคัญที่สุด หรือหาจุดเด่น จุดประสงค์สำคัญสิ่งที่ซ่อนเร้น
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การค้นหาความเกี่ยวข้องระหว่างคุณลักษณะสำคัญของเรื่องราว หรือสิ่งต่างๆ ว่าสองชิ้นส่วนใดสัมพันธ์กัน
3. การวิเคราะห์หลักการ หมายถึง การให้พิจารณาดูชิ้นส่วน หรือส่วนปลีกย่อยต่างๆ ว่าทำงานหรือเกาะยึดกันได้ หรือคงสภาพเช่นนั้นได้เพราะใช้หลักการใด เป็นแกนกลางจึงถามโครงสร้างหรือหลัก หรือวิธีการที่ยึดถือ

ดังนั้นการวัดการคิดวิเคราะห์ผู้วิจัยจึง สรุปได้ว่า เป็นการวัดความสามารถของผู้เรียนในการจำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบข้อมูล พิจารณาข้อมูล หรือวินิจฉัย ว่าอะไรสำคัญหรือจำเป็น สิ่งไหนเป็นเหตุ สิ่งไหนเป็นผล เป็นการค้นหาสาระสำคัญ หรือการค้นหาความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ เพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงหรือนำข้อมูลที่นำเชื่อถือมายืนยันในการตัดสินใจ ซึ่งขาดเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นและให้ข้อสรุปอย่างถูกต้อง สมเหตุสมผล โดยใช้คำถามแบบวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์และวิเคราะห์หลักการ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตามลักษณะของการคิดวิเคราะห์ของ Bloom คือ การวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์และวิเคราะห์หลักการ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) เป็นสมรรถภาพในด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้จากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากครูผู้สอน สำหรับความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน สรุปได้ดังนี้

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปราณี กองจินดา (2549, หน้า 42) กล่าวว่าความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่าเป็นความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัยจิตพิสัยและทักษะพิสัยและยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

นันทวัน คำสียา (2551, หน้า 46) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่าหมายถึง ความสำเร็จของผู้เรียนในด้านความรู้ทักษะและสมรรถภาพสมองค์ด้านต่างๆ ของผู้เรียนต่อการเรียนรู้

ไกรฤกษ์ พลพา (2551, หน้า 59) ได้ให้ความหมายว่า เป็นผลการเรียนที่แสดงถึงความสามารถหรือความสำเร็จรวมถึงประสิทธิภาพที่ได้จากการเรียนรู้ที่รับจากการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ทักษะในด้านแก้ปัญหาความสามารถในการนำไปใช้ และการวิเคราะห์ เป็นต้น

รุจิเรขราณี กุลสุวรรณ (2551, หน้า 29) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ผลที่เกิดจากการกระทำที่อาศัยความสามารถในด้านความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากการกระทำที่อาศัยความสามารถในด้านความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากการเรียนรู้

คุณากร จำปาหอม (2552, หน้า 48) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจัดเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีซึ่งประเมินได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ตรวจสอบคุณภาพแล้ว

สุภารัตน์ ไตรยวงศ์ (2555, หน้า 80-81) กล่าวถึงความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ว่า คุณลักษณะความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน และเป็นผลให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การวัดความสามารถความรู้ความเข้าใจ ทักษะทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยวัดได้จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมนึก ภัททิยธนี (2546, หน้า 45) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้าง (Teacher Made Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูผู้สอน จะไม่นำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนกลุ่มอื่น เป็นแบบทดสอบที่ใช้กันทั่วๆ ไปในโรงเรียน

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standard Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์เช่นเดียวกับแบบทดสอบที่ครูสร้าง แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพต่างๆ ของนักเรียนที่แตกต่างกลุ่มกัน เช่น เปรียบเทียบคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนแห่งหนึ่งกับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ ทั่วประเทศ (แบบทดสอบมาตรฐานระดับชาติ) หรือกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ทั่วจังหวัด (แบบทดสอบมาตรฐานระดับจังหวัด) เป็นต้น

บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 53) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์ สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์ เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดี เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐาน ซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถให้ความหมายแสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคลนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบจากแนวทางการแบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลของนักการศึกษาดังกล่าวอาจแบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็น 2 ชนิด คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น และแบบทดสอบมาตรฐาน

3. กรอบแนวคิดของการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดของบลูม (1982, หน้า 45) ถือว่าสิ่งใดก็ตามที่มีปริมาณอยู่จริงสิ่งนั้นสามารถวัดได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก็อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดดังกล่าว ซึ่งผลการวัดจะเป็นประโยชน์ในลักษณะทราบ และประเมิน

ระดับความรู้ ทักษะ และเจตคติของนักเรียน แนวความคิดของไลแมน (Lyman, 1991, p.10) สอดรับการวัดผลตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ในเนื้อหา ที่ต้องการวัด (Skills) คุณลักษณะของพฤติกรรม (Traits) และ องค์ประกอบ (Components) ซึ่งจำแนกตัวองค์ความรู้ในเนื้อหาที่ต้องการวัด และคุณลักษณะของพฤติกรรมออกตาม ความเชื่อ เช่น ระดับความรู้ ความสามารถตามแนวคิดของบลูม มี 6 ระดับดังนี้

1. ความจำ คือ สามารถจำเรื่องต่างๆ ได้ เช่น คำจำกัดความ สูตรต่างๆ วิธีการ เช่น นักเรียนสามารถบอกชื่อสารอาหาร 5 ชนิดได้ นักเรียนสามารถบอกชื่อธาตุ ที่เป็นองค์ประกอบของโปรตีนได้

2. ความเข้าใจ คือ สามารถแปลความ ขยายความ และสรุปใจความ สำคัญได้

3. การนำไปใช้ คือ สามารถนำความรู้ซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี เป็นต้น ไปใช้ในสภาพการณ์ที่ต่างออกไปได้

4. การวิเคราะห์ คือ สามารถแยกแยะข้อมูลและปัญหาต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย เช่น วิเคราะห์องค์ประกอบ ความสัมพันธ์ หลักการดำเนินการ

5. การสังเคราะห์ คือ สามารถนำองค์ประกอบ หรือส่วนต่างๆ เข้ามา รวมกันเป็นหมวดหมู่อย่างมีความหมาย

6. การประเมินค่า คือ สามารถพิจารณาและตัดสินจากข้อมูล คุณค่า ของหลักการโดยใช้มาตรการที่ผู้อื่นกำหนดไว้ หรือตัวเองกำหนดขึ้น

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้น

สมนึก ภัททิยธนี (2546, หน้า 55-84) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้น เป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ข้อสอบแบบความเรียงหรืออัตนัย (Subjective or Essay) เป็นข้อสอบ ที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด (True-False Test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ ที่มี 2 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่ และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion Test) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเติมคำหรือประโยคหรือข้อความลงไป ในช่องว่างที่เว้นไว้ นั้น เพื่อให้มีข้อความที่สมบูรณ์และถูกต้อง

4. ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ (Short Answer Test) ข้อสอบประเภทนี้คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ เขียนเป็นประโยคคำถามที่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการจะสั้นและกะทัดรัด ได้ใจความสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบความเรียงหรืออัตนัย

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching Test) เป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่ง โดยมีคำหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่า แต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยืม) จะคู่กับคำหรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) ลักษณะทั่วไป คำถามแบบเลือกตอบโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับ ตัวเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณา แล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเดียวจากตัวลวงอื่นๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่ดี นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน ดูเผินๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมดแต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน ดังนั้น การที่ครูผู้สอนจะเลือกออกข้อสอบประเภทใดนั้น ต้องพิจารณาข้อดี ข้อจำกัดความเหมาะสมของแบบทดสอบกับเนื้อหาหรือจุดประสงค์ในการเรียนรู้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. หลักในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test)

สมนึก ภัททิยธนี (2546, หน้า 64-77) ได้กล่าวถึง หลักในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ ไว้ดังนี้

1. เขียนตอนนำให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ แล้วใส่เครื่องหมายปรกติไม่ควรสร้างตอนนำให้เป็นแบบอ่านต่อความ เพราะทำให้คำถามไม่กระชับ เกิดปัญหาสองแง่ หรือข้อความไม่ต่อกัน หรือเกิดความสับสนในการคิดหาคำตอบ

2. เน้นเรื่องจะถามให้ชัดเจนและตรงจุด ไม่คลุมเครือ เพื่อว่าผู้อ่านจะไม่เข้าใจไขว้เขว สามารถมุ่งความคิดในการหาคำตอบไปถูกทิศทาง
3. ควรถามในเรื่องที่มีคุณค่าต่อการวัด หรือถามในสิ่งที่ตั้งถามมีประโยชน์ คำถามแบบเลือกตอบสามารถถามพฤติกรรมทางด้านสมองได้หลายๆ ด้าน ไม่ใช่ถามเฉพาะความจำหรือความจริงตามตำรา แต่ต้องถามให้คิดหรือนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์ใหม่
4. หลีกเลี่ยงคำถามปฏิเสธ ถ้าจำเป็นต้องใช้ก็ควรขีดเส้นใต้คำปฏิเสธ แต่คำปฏิเสธซ้อนไม่ควรใช้อย่างยิ่ง เพราะปกติผู้เรียนจะยุ่งยากต่อการแปลความหมายของคำถามและตอบคำถามที่ถามกลับ หรือปฏิเสธซ้อน ผิดมากกว่าถูก
5. อย่าใช้คำฟุ่มเฟือย ควรถามปัญหาโดยตรง สิ่งใดไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ได้ใช้เป็นเงื่อนไขในการคิด ก็ไม่ต้องนำมาเขียนไว้ในคำถาม จะช่วยให้คำถามรัดกุมและชัดเจนขึ้น
6. เขียนตัวเลือกให้เป็นเอกพจน์ หมายถึง เขียนตัวเลือกทุกตัวให้เป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือมีทิศทางแบบเดียวกัน หรือมีโครงสร้างสอดคล้องเป็นทำนองเดียวกัน
7. ควรเรียงลำดับตัวเลขในตัวเลือกต่างๆ ได้แก่ คำตอบที่เป็นตัวเลข นิยมเรียงจากน้อยไปหามาก เพื่อช่วยให้ผู้ตอบพิจารณาหาคำตอบได้สะดวก ไม่หลง และป้องกันการเดาตัวเลือกที่มีค่ามาก
8. ใช้ตัวเลือกปลายเปิดหรือปลายปิดให้เหมาะสม ตัวเลือกปลายเปิด ได้แก่ ตัวเลือกสุดท้ายใช้คำว่า ไม่มีคำตอบถูก ที่กล่าวมาผิดหมด ผิดหมดทุกข้อ หรือสรุปแน่นอนไม่ได้ ตัวเลือกปลายปิด ได้แก่ ตัวเลือกสุดท้ายใช้คำว่า ถูกหมดทุกข้อ
9. ข้อเดียวต้องมีคำตอบเดียว แต่บางครั้งผู้ออกข้อสอบคาดไม่ถึงว่าจะมี ปัญหา หรืออาจจะเกิดจากการแต่งตั้งตัวลวงไม่รัดกุม จึงมองตัวลวงเหล่านั้นได้อีกแง่มุมหนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาสองแง่สองมุมได้
10. เขียนทั้งตัวถูกและตัวผิดให้ถูกหรือผิดตามหลักวิชา คือจะกำหนดตัวถูกหรือผิดเพราะสอดคล้องกับความเชื่อของสังคม หรือกับคำพังเพยต่างๆ ไปไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนทราบความจริงตามหลักวิชาเป็นสำคัญ จะนำความเชื่อ โศคราง หรือขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะท้องถิ่นมาอ้างไม่ได้

11. เขียนตัวเลือกให้อิสระจากกัน พยายามอย่าให้ตัวเลือกตัวใดตัวหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือส่วนประกอบของตัวเลือกอื่น ต้องให้แต่ละตัวเป็นอิสระจากกันอย่างแท้จริง

12. ควรมีตัวเลือก 4-5 ตัว ข้อสอบแบบเลือกตอบนี้ ถ้าเขียนตัวเลือกเพียง 2 ตัว ก็กลายเป็นข้อสอบแบบกาถูก-ผิด และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดได้ง่ายๆ จึงควรมีตัวเลือกมากๆ ตัว ที่นิยมใช้หากเป็นข้อสอบระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ควรใช้ 3 ตัวเลือก ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 ควรใช้ 4 ตัวเลือก และตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ควรใช้ 5 ตัวเลือก

13. อย่าแนะนำคำตอบ ซึ่งการแนะนำคำตอบมีหลายกรณี ดังนี้

13.1 คำถามข้อหลังๆ แนะนำคำตอบข้อแรกๆ

13.2 ถามเรื่องที่คุณเรียนคล่องปากอยู่แล้ว โดยเฉพาะคำถามประเภท คำพังเพยสุภาษิต คติพจน์หรือคำเตือนใจ

13.3 ใช้ข้อความของคำตอบถูกซ้ำกับคำถามหรือเกี่ยวข้องกัน อย่างเห็นได้ชัดเพราะนักเรียนที่ไม่มีความรู้ก็อาจจะเดาได้ถูก

13.4 ข้อความของตัวถูกบางส่วนเป็นส่วนหนึ่งของทุกตัวเลือก

13.5 เขียนตัวถูกหรือตัวลวง ถูกหรือผิดเด่นชัดเกินไป

13.6 คำตอบไม่กระจาย

จากหลักการในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ ครูผู้สร้างข้อสอบจำเป็นต้องยึดหลักเกณฑ์ทั้ง 13 ข้อ เพื่อให้ได้ข้อสอบแบบเลือกตอบที่มีคุณภาพและต้องคำนึงถึงลักษณะของข้อสอบที่ดีด้วย ได้แก่ ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความเป็นปรนัย อำนาจจำแนก และความยาก

ความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ แปลจากภาษาอังกฤษว่า Emotional Intelligence หรือ Emotional Quotient ในภาษาไทยมีคำที่ใช้เรียกหลายคำ เช่น เซาว์นอารมณ์ ปรีชาเชิงอารมณ์วุฒิภาวะทางอารมณ์ ในปัจจุบันมีนักจิตวิทยา และนักวิชาการให้ความสนใจเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์เป็นอันมาก อันเนื่องมาจากมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันนั่นเอง ความฉลาดทางอารมณ์ มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

1. ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

กรมสุขภาพจิต (2546, หน้า 1) ได้ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์ไว้ คือความสามารถทางอารมณ์ ในการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2550, หน้า 94) ได้สรุปความหมายของคำว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถหรือศักยภาพทางอารมณ์ ด้วยการควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีการรับรู้และเข้าใจผู้อื่น เห็นใจผู้อื่น รู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเองและความเครียดของตนเองจนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น อยู่ร่วมกับผู้อื่น และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ดารา คนขยัน (2553, หน้า 13) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถรับรู้ เข้าใจและควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกทาง กาย วาจาและ ความรู้สึกอารมณ์ของตน รวมทั้งความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกอารมณ์ของบุคคลอื่น และสามารถแสดงออกในสถานการณ์นั้นๆ ได้อย่างเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

ระพีพรรณ ไสยาสน์ (2554, หน้า 44) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตระหนักรู้ถึงความคิด และอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นสามารถบริหารจัดการกับอารมณ์ เพื่อให้แสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม และให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตลอดจนสามารถสร้างแรงจูงใจเองไปสู่เป้าหมายองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง สิ่งที่ทำให้เห็นถึงความรู้เท่าทันในท่วงที และความเปลี่ยนแปลงในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นที่สามารถประเมินเป็นช่วงค่าของตัวเลขได้ อารมณ์สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลให้การกระทำของมนุษย์ให้มีเหตุผลมากขึ้น ผิดพลาดน้อยลง ในความเป็นจริงของชีวิตจะเป็นสุขได้สำเร็จ วัดความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นที่มีอายุ 12-17 ปี ของกระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต จำนวน 52 ข้อ

2. องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2550, หน้า 97) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ว่าประกอบด้วย

1. ความตระหนักในอารมณ์ของตนเอง ได้แก่ การรับรู้อารมณ์ของตนเองตามความเป็นจริง

2. การบริหารจัดการอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง โดยให้กำลังใจและกระตุ้นตนเอง

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4. การตระหนักรู้อารมณ์ผู้อื่น รู้ถึงความต้องการผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
5. การสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ได้แก่ การมีทักษะในการจัดการอารมณ์ผู้อื่น มีทักษะทางสังคม และการแก้ไขข้อขัดแย้ง

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2550, หน้า 98) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถภายในตน หมายถึง ความตระหนักรู้จักตน เข้าใจอารมณ์และการกล้าแสดงออก
2. ความสามารถในการปรับตัว ได้แก่ ตรวจสอบความเป็นจริง มีความยืดหยุ่นและการแก้ปัญหา
3. ปัจจัยด้านแรงจูงใจและสภาวะอารมณ์ คือ มองโลกในแง่ดี สามารถสนุกสนานและมีความสุข
4. กลยุทธ์ในการบริหารความเครียด คือ ความอดทนต่อความเครียด และมีการควบคุมตนเอง
5. ทักษะของความเก่ง ได้แก่ การรับรู้เข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ความสามารถด้านสัมพันธภาพ และความรับผิดชอบต่อสังคม

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2550, หน้า 98) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเชาว์อารมณ์หรือความฉลาดทางอารมณ์ดังนี้

1. สมรรถนะส่วนบุคคล ได้แก่ การบริหารจัดการตนเอง
2. การตระหนักรู้ตนเอง หมายถึง การรู้เท่าทันอารมณ์ ประเมินตนเอง และมั่นใจในคุณค่าของตนเอง
3. การควบคุมตนเอง สมรรถนะทางสังคม หรือการสร้างและรักษาความสัมพันธ์
 - 3.1 การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยตระหนักรู้ถึงความรู้สึก และความต้องการของผู้อื่น และมีความห่วงใย
 - 3.2 ทักษะทางสังคมโดยมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงผู้อื่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และการสร้างสายสัมพันธ์

กรมสุขภาพจิต (2546, หน้า 2-3) ได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 3 ด้านคือ ความดี ความเก่ง และความสุข ซึ่งประกอบด้วยความสามารถต่างๆ ดังนี้

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

1.1 มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 มีความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น

1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 มีความสามารถในความรับผิดชอบ

1.3.1 รู้จักการให้ รู้จักการรับ

1.3.2 รู้จักรับผิดชอบ รู้จักให้อภัย

1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

2.1 มีความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง

2.1.1 รู้จักศักยภาพของตนเอง

2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้

2.1.3 มีความมุ่งหมายที่จะไปถึงเป้าหมาย

2.2 มีความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา

2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

2.2.3 มีความยืดหยุ่น

2.3 มีความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

2.3.1 รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

3. สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขทางใจ ประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

3.1 ภูมิใจในตนเอง

3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง

3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง

3.2 พึงพอใจในชีวิต

3.2.1 รู้จักมองโลกในแง่ดี

3.2.2 มีอารมณ์ขัน

3.2.3 พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 มีความสงบทางใจ

3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

สำหรับงานวิจัยนี้ได้ยึดแนวคิดของ กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต มาเป็นแนวทางในการประเมินความฉลาดทางอารมณ์เนื่องจากกรมสุขภาพจิตได้สรุปและแบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 3 ด้าน คือ ด้านเก่ง ด้านดี และด้านสุข

3. เครื่องมือวัดความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของ

กรมสุขภาพจิต

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของ กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต ได้สำรวจความคิดเห็นจากนักวิชาการ กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบที่ต้องการประเมินออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้อารมณ์ และความต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์ และความต้องการได้ แสดงออกอย่างเหมาะสม เห็นใจผู้อื่น ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจ

และยอมรับผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ รู้จักให้/รู้จักรับการรับผิดชอบ/การให้อภัยเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง รู้ศักยภาพตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้ มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายตัดสินใจและแก้ปัญหา รับผิดชอบและเข้าใจปัญหา มีความยืดหยุ่น มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม แสดงความเห็นขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่า เชื่อมมั่น ในตนเอง มีความพึงพอใจในชีวิต มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลาย และมีความสุขสงบทางใจ ทั้งนี้ได้ศึกษาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของต่างประเทศและของไทยโดยให้ผู้ตอบว่าเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับใด 4 ช่วงค่า คือ ไม่จริง จริงบางครั้งค่อนข้างจริง จริงมาก และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด นำคะแนนไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ที่กำหนดไว้

สำหรับแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้

ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นที่มีอายุ 12-17 ปี ของ กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต (2545, หน้า 29-36) ซึ่งแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์แบ่งปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ

1.1 งานวิจัยในประเทศ

พรรณภา เพิ่มพูน (2549, หน้า 103-104) ได้ศึกษาผลการเรียนการสอนด้วยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านโดยใช้วิธีอ่านแบบร่วมมือทำให้ความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติระดับ .05 และนักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจอยู่ในระดับดี โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ อยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 76.10 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และ

สอดคล้องกับผลการทดลองใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือของไบรอันและคณะ ที่พบว่า การสอนอ่านโดยใช้การอ่านแบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนทดลอง

พรทิภา มากมูลดี (2550, หน้า 83-85) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาราชกิจพิทยานุสรณ์อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จาก 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน เครื่องมือคือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน แบบฝึกทักษะ ประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD จำนวน 8 ชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีประสิทธิภาพ 84.48/75.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีดัชนีประสิทธิผล 0.4370 : ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 43.70 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ STAD มีผลการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฬาลักษณ์ ดอกเข็ม (2550, หน้า 93-95) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านวังยาวสามัคคี อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จาก 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน เครื่องมือคือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 แผน แบบทดสอบย่อยใช้วัดความก้าวหน้าเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มหลังจากเรียนจบแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือกัน

เรียนรู้เทคนิค STAD พบว่า จำนวนนักเรียนร้อยละ 88 มีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และจำนวนนักเรียนร้อยละ 83.10 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

รังษิ พลโคกกล่อง (2551, หน้า 73-74) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) ประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนเขาพระนอนวิทยาคม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) ประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 0 จำนวน 8 แผน แบบฝึกทักษะ จำนวน 8 ชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ พบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ (STAD) ประกอบแบบฝึกทักษะเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 84.62/81.24 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และมีดัชนีประสิทธิผล 0.6444 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 64.44 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรม (STAD) ประกอบแบบฝึกทักษะ มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผานิตา เพิ่มพูนทรัพย์ (2551, หน้า 88-91) ได้วิจัยผลการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนาโปใหญ่ โคกสุวรรณ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ด้วยกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด และกลุ่มร่วมมือที่ใช้แบบฝึกทักษะผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านด้วยกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด และกลุ่มร่วมมือที่ใช้แบบฝึกทักษะ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วย กลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด และกลุ่มร่วมมือที่ใช้แบบฝึกทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

นิตยา ภูวประภากร (2554, หน้า 83-84) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อวิธีสอนอ่านโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่าน

ภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลวิธีการอ่านแบบ
ร่วมมือ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.81/82.37 ซึ่งเป็นไปตาม
เกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ
มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.01 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กลวิธีการ
อ่านแบบร่วมมือ อยู่ในระดับมาก

กัญญารัตน์ อรรถอำนวนย (2558, หน้า 105–106) ทำการวิจัยเรื่อง
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบกิจกรรม
ตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์
การคิดวิเคราะห์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ความมุ่งหมาย
เพื่อ 1) พัฒนาศักยภาพด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ด้วยกิจกรรมกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐาน ให้บรรลุผล
ตามเกณฑ์ร้อยละ 70 2) พัฒนาศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
และการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า
1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบ
กิจกรรมตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐาน มีความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์
ร้อยละ 78.13 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 70 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ร้อยละ 80.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 70
3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
และ 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และ
การคิดวิเคราะห์ สัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง

1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Vega (2001, pp. 995–A) ได้ทำการวิจัยพัฒนาทักษะการอ่านจับ
ใจความด้วยกระบวนการคิด แล้วพูด สำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ
พัฒนานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้อ่านภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาแรกและภาษาที่สอง
ที่จะช่วยส่งผลให้มีโครงสร้างทางสังคมที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับเกรด

9 โรงเรียนมัธยมศึกษาอิสปานิค เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ สังเกต การบันทึก วีดีโอ เครื่องบันทึกเสียง

Abdulghani (2004, pp. 4331–A) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการนำ การเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ที่มีผลต่อการคิดเชิงวิพากษ์ วิจารณ์ ในภาษาอาหรับของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประเทศอาหรับเอมิเรตส์ โดยการทดสอบก่อนและหลัง การทดสอบกับกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 ห้อง ห้องเรียน ได้แก่นักเรียนห้องทดลอง 2 ห้อง ประกอบด้วยนักเรียน 33 คน และ 31 คน และกลุ่มควบคุมที่ประกอบด้วยนักเรียน จำนวน 33 คน และ 29 คน กลุ่มทดลองใช้วิธีการ เรียนรู้แบบร่วมมือกัน ส่วนกลุ่มควบคุมใช้วิธีการบรรยาย ครูที่ร่วมวิจัยมี 2 คน แต่ละคน สอนห้องเรียนทดลอง 1 ห้อง และห้องควบคุม 1 ห้อง การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ ผู้วิจัย ได้ฝึกอบรมครูที่ร่วมวิจัยครั้งนี้เป็นการส่วนตัว เพื่อนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ไปใช้ ตัวแปรตามที่เป็นทักษะคิดวิพากษ์วิจารณ์ที่วัดได้ตามวิธีวัดด้วยแบบประเมินการคิด เชิงวิพากษ์วิจารณ์ของ Watsan–glaser และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วัดด้วย แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้าง ผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนทั้งสองวิธีไม่มี ผลกระทบต่อการสอน ความคิดเชิงวิพากษ์ วิจารณ์หรือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอาหรับ

Beck–Jones (2011, 2378–A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือกับนักเรียน จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 สมาชิกไม่มีภาระหน้าที่ๆ ในกลุ่ม กลุ่มที่ 2 สมาชิกมีการแบ่งหน้าที่ กำหนดบทบาทที่ชัดเจน และกลุ่มที่ 3 มีการแบ่งหน้าที่ กำหนดบทบาทสมาชิกมีการจดบันทึก และได้รับคำแนะนำในระหว่างทำกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง มีทั้งหมด 174 คน ได้มาโดยการสุ่ม ผลปรากฏว่า กลุ่มที่ 2 สมาชิกมีการแบ่งหน้าที่ กำหนดบทบาทที่ชัดเจน ให้ผลดีกับนักเรียนในเรื่อง การฝึกคิด การใช้สติปัญญาด้วยตนเอง กลุ่มที่ 3 ที่มีการแบ่งหน้าที่ มีการจดบันทึก และได้รับ คำแนะนำได้ผลดีที่สุดในการได้มาซึ่งความรู้ ความเข้าใจ เพราะระหว่างทำกิจกรรม มีการจดบันทึก และได้รับความรู้สอดแทรกตลอดเวลาในช่วงกิจกรรม

Sexton (2013, p. 1258) ได้ศึกษาเพื่อสำรวจผลของการอ่านที่ตอบสนอง ต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือในการอ่านของนักเรียนระดับเกรด 7 ในกรณีศึกษาครั้งนี้มี นักเรียนระดับเกรด 7 จำนวน 5 คน ที่สมัครเข้ามา โดยนักเรียนทั้ง 5 คน ถูกจัดให้อยู่ ในกลุ่มเดียวกัน และถูกสังเกตขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การอภิปรายกลุ่มทำกิจกรรม

กลุ่มทำกิจกรรมกลุ่ม การสร้างแผนภูมิกราฟฟิกการพิจารณาแบบทดสอบ และการทำแบบทดสอบ การสังเกตได้มาจากการบันทึกรายละเอียด และการเขียนอนุทินของครู การบันทึกการอธิบายของนักเรียน และคุณภาพของการสร้างแผนภูมิกราฟฟิก และชิ้นงานของนักเรียนที่ได้ทำแบบทดสอบทั้งสองนั้น ใช้ทดสอบเมื่อสอนจบในแต่ละหน่วย แบบทดสอบฉบับแรกใช้เป็นแบบทดสอบของหน่วยการเรียนรู้เมื่อเรียนจบแต่ละหน่วย แบบทดสอบฉบับแรกใช้เป็นแบบทดสอบของหน่วยการเรียนรู้เมื่อเรียนจบแต่ละหน่วย และอีกฉบับเป็นแบบฝึกทักษะในแต่ละหน่วย การศึกษาครั้งนี้ใช้เวลา 6 สัปดาห์ เมื่อครบเวลา ก็นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อประเมินความเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าการตอบสนองด้านการอ่าน และเปรียบเทียบความก้าวหน้าการตอบสนองด้านการอ่านของนักเรียนแต่ละคน

Parker (2003, pp. 2783-A) ได้ทำการวิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และพัฒนาการด้านการอ่านระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ด้านกระบวนการอ่านและพัฒนาการของทักษะทางภาษา ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อไปสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนเซนต์เมโทรแนชวิลล์ รัฐเทนเนสซี ซึ่งมีภาษาใช้ 80 ภาษาและมี 138 เชื้อชาติ ซึ่งเป็นผู้ที่มีผลการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับกลาง ตัวแทนเป็นนักเรียนโรงเรียนแนชวิลล์มีอยู่ 5 วิชาเอก ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม หลังจากการศึกษาแล้วพบว่านักเรียนแต่ละกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน และพัฒนาการของการอ่านแตกต่างกัน

จากการศึกษาวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศข้างต้น การเรียนแบบร่วมมือ จะช่วยพัฒนาความสามารถให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การวิเคราะห์ ส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ความรู้ ความจำ และการคิด ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น จากการศึกษานี้ทำให้ได้ทราบแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ ซึ่งจะได้นำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA

2.1 งานวิจัยในประเทศ

หทัยทิพย์ ชมภูพิน (2551, หน้า 66-77) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยรูปแบบการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (CLE) กับรูปแบบการสอน แบบพาโนรามา (PANORAMA) มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ภาษาและแบบพาโนรามาที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ภาษาและแบบพาโนรามาที่พัฒนาขึ้น และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนโดยรูปแบบการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาและรูปแบบพาโนรามา ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 86.52/83.75 และค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.651786 และแผนการจัดการเรียนรู้แบบพาโนรามา มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.75/85.83 และดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.602339 นักเรียนที่เรียนโดยรูปแบบการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (CLE) กับรูปแบบการสอนแบบพาโนรามา (PANORAMA) มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รติพงษ์ รักษาพันธ์ (2555, หน้า 65) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมแบบพาโนรามา โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบพาโนรามา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเชิงวิเคราะห์ ก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบพาโนรามา เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.10/76.19 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนการสอนแบบพาโนรามา มีค่าเท่ากับ 0.5252 และนักเรียนที่เรียนรายวิชาภาษาไทยโดยการจัดการเรียนการสอนแบบพาโนรามา มีความสามารถในการเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับ .05

ปิยะดา พงศ์สุชาติ (2555, หน้า 71) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ PANORAMA ร่วมกับเทคนิค KWLH Plus กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบ PANORAMA ร่วมกับเทคนิค KWLH Plus และเปรียบเทียบ ความพึงพอใจ

การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ PANORAMA ร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ PANORAMA ร่วมกับเทคนิค KWLH Plus มีการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัญชลี พันสุภัก (2556, หน้า 54-55) ทำการวิจัยผลการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธี PANORAMA ร่วมกับเทคนิค KWL-PLUS ที่มีผลต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบ PANORAMA ร่วมกับเทคนิค KWLH Plus และเปรียบเทียบ ความพึงพอใจ การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ PANORAMA ร่วมกับเทคนิค KWLH Plus ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ PANORAMA ร่วมกับเทคนิค KWLH Plus มีการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มะลิวัลย์ ภูผาเงิน (2557, หน้า 87-88) ได้ทำการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบพาโนรามา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

- 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบพาโนรามา
- 2) พัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบพาโนรามา และ
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบพาโนรามา

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบพาโนรามา เท่ากับ 76.68/78.76 และประสิทธิผลของการเรียนรู้เท่ากับ 0.67
- 2) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบพาโนรามาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ
- 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบพาโนรามา อยู่ในระดับมาก

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Carr and Gole (1987, p. 102) ได้ศึกษาทฤษฎี KWLH Plus เพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจการสรุปความ โดยทดลองกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็น

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนอยู่ในโครงการซ่อมเสริม โดยวิธีสังเกต และวิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการพบว่าการศึกษาค้นคว้าว่านักเรียนสามารถอ่านและถ่ายโอนการใช้เทคนิค KWLH Plus ไปสู่สถานการณ์การอ่านเรื่องใหม่ได้ รวมทั้งมีความเข้าใจเรื่องจากการอ่านตลอดจนมีทักษะการย่อความดีขึ้น

Algozzine and others (2011, pp. 256–270) การประสบความสำเร็จในการอ่านคล่องเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนประถมศึกษา งานวิจัยได้ศึกษาประสิทธิภาพของการใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะสำหรับผู้อ่าน ในการจัดทำกิจกรรมนี้ใช้กับเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านและแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆหลายกลุ่ม ซึ่งนักเรียนจะได้รับการประเมินทักษะการอ่านในตอนเริ่มแรกนักเรียนประถมศึกษา เด็กที่ได้รับการเสริมทักษะการอ่านเพิ่มเติม มีคะแนนการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู จากการใช้บทเรียนเสริมทักษะการอ่านทำให้เด็กมีความสามารถด้านการอ่านเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสำคัญทางสถิติแล้ว เมื่อจัดกิจกรรมกลุ่ม เด็กยังมีมนุษยสัมพันธ์ในการอ่าน ผู้วิจัยจึงมีแนวทางในการพัฒนาและใช้บทเรียนเสริมการอ่านเพิ่มเติมในห้องเรียนต่อไป

Ghazanfari and Sarani (2011, pp. 87–100) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ วิทท์รอด (1992) พบว่าการที่ผู้เรียนได้อ่านเรื่องใดอย่างลึกซึ้งซึ่งจะมีความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้นด้วย งานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับการอ่านสรุปความและการตั้งคำถามในการอ่าน ซึ่งมีอยู่ 2 วิธีเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจในการอ่าน ของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งผู้ชายและผู้หญิงมีจำนวน 63 คน โดยได้มาจากการสุ่ม กำหนดให้อ่านเรื่องที่สั้นต่างกัน จำนวน 3 เรื่อง กลุ่มตัวอย่าง A ถูกฝึกให้ย่อสรุป เรื่องสั้นโดยใช้คำพูดของตนเอง กลุ่ม B ทำหน้าที่ตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และกลุ่ม C เป็นกลุ่มควบคุม ไม่ได้ใช้ทั้งสองวิธี พบว่ากลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม มีคะแนนในการสอบอ่านมากกว่ากลุ่มควบคุม

Wexler and others (2012, pp. 2–10) ได้ทำวิจัยเชิงทดลองโดยดำเนินการศึกษาผลของการอ่านซ้ำและการอ่านกว้าง โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาที่ขาดทักษะด้านการอ่านภาษาอังกฤษ ผลของการอ่านทั้งสองวิธี ได้สร้างความเข้าใจ ทำให้เกิดความคล่องแคล่วในการอ่าน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนในเกรด 9 ถึง 12 จำนวน 96 คน ที่มีปัญหาด้านการอ่านโดยจัดกิจกรรมเป็นคู่ ซึ่งแต่ละคู่มาจากการสุ่ม โดยจัดให้อยู่ใน 3 กลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มที่ต้องอ่านซ้ำจำนวน 33 คน กลุ่มสอง

กลุ่มอ่านแบบกว้าง จำนวน 34 คน กลุ่มสาม คือกลุ่มที่อ่านตามคู่มือครู จำนวน 29 คน กิจกรรมที่นำมาใช้กำหนดเวลาประมาณวันละ 15 ถึง 20 นาที เป็นเวลา 10 สัปดาห์ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ไม่น้อย สำคัญทางสถิติ และมีประสิทธิภาพอยู่ที่ระดับ -0.31 ถึง 0.27 พบว่าไม่มีการสนับสนุน วิธีสอนใดสำหรับผู้อ่านในระดับ มัธยมศึกษา ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ตั้ง สมมติฐานว่านักเรียนในระดับนี้ต้องการให้จัดกิจกรรมเสริมการอ่าน อย่างเข้มงวดซึ่งจัดในทักษะการอ่านหลายระดับ

จากการศึกษางานวิจัย ที่เกี่ยวข้องข้างต้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ พาโนรามา มีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งด้านการอ่าน และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ แบบพาโนรามา พบว่า จากเทคนิคการอ่านแบบพาโนรามานิยมใช้สอนอ่านกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากเป็นระดับที่สามารถอ่านข้อความจำนวนมาก และสามารถเก็บข้อความต่างๆ อย่างมีระเบียบและนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคการ อ่านแบบพาโนรามา ทำให้นักเรียนรู้ลำดับการอ่านเป็นลำดับขั้น สามารถจำเนื้อเรื่องที่อ่าน และช่วยพัฒนาความสามารถความสามารถในการอ่านและการคิดวิเคราะห์ได้

สรุปได้ว่า วิธีการที่คาดว่าเหมาะในการพัฒนานักเรียนในการอ่าน การคิด วิเคราะห์ ได้ คือ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนร่วมมือและ ช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ และการสอนอ่านแบบ PANORAMA หมายถึง การสอนที่ผู้สอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีโอกาสได้ฝึกฝนก่อนที่นักเรียนจะอ่าน ด้วยตนเองตามลำพัง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้จัดกิจกรรมการอ่าน เพื่อใช้ในการจัดการเรียน การสอนวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยคาดว่าคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้การเรียนแบบ ร่วมมือร่วมกับการสอนอ่านแบบ PANORAMA จะสามารถพัฒนาการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้พัฒนาได้บรรลุวัตถุประสงค์